

ACTIVITATEA

Consiliului de Observatori al IPNA
„Teleradio-Moldova”:
între reforme și „stabilitate”

STUDIU

Studiul a fost elaborat de către experții CJI, în cadrul proiectului „**Fortificarea cadrului legislativ în domeniul mass-media în Republica Moldova**”, implementat de CJI cu suportul financiar al Civil Rights Defenders, Suedia. Opiniile exprimate în acest studiu aparțin CJI și nu implică responsabilitatea finanțatorilor.

Autori: **Victor Gotișan și Tatiana Puiu**

Foto copertă - **Constantin Grigoriță**

Machetare computerizată – **Angela Ivanesi**

Centrul pentru Jurnalism Independent

Str. Sciusev 53, Chișinău, MD-2012

Tel. : (022) 234 236, 213 652

Web – www.media-azi.md, www.scoaladejurnalism.md

SUMAR

Introducere	4
-------------	---

CAPITOLUL I:

Statutul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului „Teleradio-Moldova”	6
--	---

CAPITOLUL II:

Analiza cantitativă a activității Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în anii 2010-2015	18
--	----

CAPITOLUL III:

Analiza calitativă a activității Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”	29
---	----

<u>CONCLUZII</u>	40
------------------	----

<u>RECOMANDĂRI</u>	42
--------------------	----

INTRODUCERE

Un audiovizual public independent și transparent este un fel de rezultat sau emanație a unei societăți cu adevărat democratice. Cazurile France Télévisions-ului francez, BBC-ului englez sau ARD-ului german sunt doar câteva exemple care confirmă această teorie. Maturitatea clasei politice ar fi unul din elementele esențiale în funcționarea unui audiovizual public independent, mai ales în cazurile când numirea persoanelor într-o funcție de management în aceste structuri este determinată oarecum de factorul politic.

Referindu-ne concret la audiovizualul public din Republica Moldova, putem constata că acesta se află într-o continuă (re)facere. Chiar dacă Legea cu privire la IPNA Compania „Teleradio-Moldova” (Compania) a fost adoptată de Parlament încă în anul 2002, iar în 2006 Parlamentul a adoptat Codul audiovizualului, o schimbare cât de cât calitativă a Companiei începe abia spre sfârșitul anului 2009, atunci când este ales un nou management al Companiei și o nouă componentă a Consiliului de Observatori (șase membri din numărul total de nouă). Acesta din urmă va deveni (sau mai degrabă trebuie să devină) unul din elementele principale direct responsabile de modernizarea audiovizualului public. Or, Consiliul de Observatori nu este altceva decât un „guvern” intern al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, care are mână liberă să facă (aproape) tot ce vrea și ce se cere de la el, pentru ca audiovizualul public să devină unul cu adevărat public și de calitate.

Potrivit legislației și cadrului normativ intern, principala misiune a Consiliului de Observatori (CO) este cea de supraveghere a activității IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, implementând reforme atât cantitative, cât și calitative pentru ca mass-media publică să devină una transparentă, independentă, eficientă și profesionistă. Condiția de bază care trebuie să fie respectată pentru ca CO să fie cu adevărat funcțional este ca membrii acestei structuri să fie profesioniști și corecți în luarea deciziilor.

Activitatea recentă a CO (2010-2015) poate fi divizată în două perioade. Prima, perioada anilor 2010-2013, este una ascendentă din punct de vedere calitativ, mai ales datorită faptului că anume în această perioadă s-a încercat o reformare a audiovizualului public, prin elaborarea și punerea în practică a cadrului normativ intern al Companiei, care cuprinde: strategia de dezvoltare, noua organigramă, statele noi de personal, caietele de sarcini, grilele de program, regulamentul CO etc. Chiar dacă și în această perioadă de timp au existat suspiciuni că unii membri

ai CO, aleși de altfel de partidele parlamentare, ar face jocul acestora, cel puțin s-a văzut rezistența per general a CO față de factorul politic prin faptul că majoritatea propunerilor administrației sau managementului Companiei au întrunit majoritatea voturilor în CO. Probabil, cea mai veritabilă explicație pentru această ascensiune ar fi aceea că, după o perioadă lungă de timp (2001-2009) în care Compania a fost dominată de cenzură și a fost clar subordonată guvernării comuniste, clasa politică nou-venită în 2009 a încercat cel puțin într-o fază incipientă să arate că își dorește reformarea audiovizualului public.

A doua etapă în activitatea CO este calificată drept o perioadă de stagnare (decembrie 2013 – prezent) și începe cu criza CO din 2014, când structura în cauză nu a funcționat aproximativ 15 luni (din decembrie 2013 până în martie 2015) din lipsă de cvorum. Aceasta situație s-a datorat în mare parte atât imperfecțiunii legislației privind procedura de alegere a membrilor CO, cât și revenirii în forță a factorului politic în activitatea CO și a Companiei în general.

Studiul de față a căutat să analizeze activitatea CO pe parcursul ultimilor șase ani și, implicit, să caute răspuns la cauza nefuncționalității CO în 2014. La elaborarea cercetării, autorii și-au structurat demersul în trei componente: a) identificarea prevederilor legale care reglementează activitatea acestei structuri; b) descrierea situației actuale în CO, cu identificarea factorilor care afectează funcționalitatea acestuia; și c) elaborarea recomandărilor.

Metodologia a fost stabilită la începutul cercetării și a implicat: analiza cadrului legal din domeniu; a rapoartelor, hotărârilor și proceselor-verbale adoptate de CO; a studiilor și rapoartelor de cercetare elaborate de experți media sau organizații naționale și internaționale; precum și efectuarea a 14 interviuri și/sau chestionare cu foști și actuali membri ai CO; deputați în Parlamentul Republicii Moldova, care au fost sau sunt în continuare membri ai Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media; membrii ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului (CCA); foști angajați ai Companiei și experți media.

Studiul este constituit din trei capitole, iar fiecare din acestea analizează și evaluează un anumit aspect legat de activitatea Consiliului de Observatori (CO). Primul capitol este o evaluare a legislației din domeniu, care se referă nemijlocit la funcționarea și activitatea CO (cu accent pe Codul audiovizualului Republicii Moldova și Regulamentul CO), în al doilea capitol, autorii au făcut o analiză cantitativă a activității CO, care în mare parte s-a rezumat la evaluarea ședințelor CO prin intermediul hotărârilor care au fost adoptate. În capitolul trei, s-a făcut o analiză calitativă a activității CO prin evidențierea a trei direcții sau indicatori identificați pe parcursul cercetării, și anume: a) transparența și vizibilitatea, b) modul de activitate și eficiența, și c) independența și factorul politic. Studiul de asemenea conține concluzii și recomandări care au drept scop punctarea problemelor depistate în urma cercetării și enunțarea unor soluții pentru ca acestea să poată fi depășite.

CAPITOLUL I:

Statutul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului „Teleradio-Moldova”

Consiliul de Observatori este organul de conducere autonom al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, ce are menirea să asigure realizarea drepturilor cetățenilor și societății de a obține informații veridice, complete și operative, fiind abilitat, în acest scop, să monitorizeze respectarea de către Companie a prevederilor legale și statutare.

În conformitate cu art. 58 al Codului audiovizualului, Consiliul de Observatori exercită următoarele **atribuții**:

- a) aprobă statutul companiei și modificările la el;
- b) aprobă Caietul de sarcini al companiei, care include planul financiar și declarația politicii editoriale a companiei;
- c) evaluează performanța companiei și conducerii ei, publicând rapoarte anuale și recomandări;
- d) aprobă instituirea, reorganizarea sau încetarea activităților subdiviziunilor companiei, inclusiv ale birourilor ei teritoriale;
- e) organizează întâlniri publice cu reprezentanți ai diferitelor categorii ale auditoriului din Republica Moldova pentru a efectua studii de audiență;
- f) confirmă în funcție, în bază de concurs, președintele companiei, directorul radiodifuziunii și directorul televiziunii;
- g) sesizează, din oficiu și la solicitare, asupra încălcării prezentului cod și a altor legi în vigoare, comise de companie, înaintând președintelui ei demersuri de intrare în legalitate.

Conform Codului audiovizualului¹, Consiliul de Observatori își desfășoară activitatea în baza propriului regulament². Potrivit Regulamentului actual al CO³, Consiliul de Observatori exercită și alte atribuții, în particular:

¹ Codul audiovizualului al Republicii Moldova//Legea Republicii Moldova nr. 260-XVI din 27.07.2006.

² Art. 56 alin. 6) din Codul audiovizualului //Legea Republicii Moldova nr. 260-XVI din 27.07.2006.

³ Pct. 49 din Regulamentul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, adoptat prin Hotărârea Consiliului de Observatori nr. CO-1/3 din 09.02.2007 și modificat prin Hotărârea CO nr. 11 din 17.03.2015.

- aprobă propriul regulament și operează modificări în el;
- eliberează din funcție, la propunerea președintelui Companiei, directorul radiodifuziunii și directorul televiziunii;
- stabilește grila salarială pentru angajații Companiei;
- aprobă proiectul bugetului Companiei, inclusiv fondul operațional pentru activitatea CO;
- exercită supravegherea respectării de către Companie a prevederilor legislative și statutare, precum și ale actelor normative de uz intern, care reglementează, în conformitate cu legislația, activitatea Companiei;
- examinează, fără a se implica în problemele editoriale, chestiuni ce țin de activitatea de creație și de grila de emisie a Companiei, antrenând, în caz de necesitate, experți locali și străini;
- analizează cicluri de emisiuni sau emisiuni aparte și sintetizează activitatea Companiei, înaintând conducerii Companiei recomandările corespunzătoare;
- Compania poate să efectueze tranzacții care implică achiziția sau încetarea unui pachet de acțiuni într-o companie cu acordul CO; achiziția, transmiterea sau încetarea activităților unei întreprinderi; ipotecarea sau transmiterea bunurilor imobile sau mobile înregistrate, precum și să împrumute mijloace financiare;
- la sfârșitul fiecărui an calendaristic, CO prezintă un raport public de activitate pentru anul respectiv. Raportul de activitate nu poate fi remis mai târziu de data de 25 martie a anului următor.

Consiliul de Observatori este compus din **9 membri**, personalități publice cu calificări profesionale în diferite domenii, cum ar fi cultura, arta, cinematografia, jurnalismul, dreptul, gestiunea financiară și gestiunea întreprinderii comerciale, relațiile cu publicul, relațiile internaționale, domeniul academic, mass-mediei și ingineriei. Procedura de numire începe cu o invitație publică pentru candidații la funcția de membru al Consiliului de Observatori emisă de Consiliul Coordonator al Audiovizualului, care selectează și prezintă Parlamentului câte doi candidați pentru fiecare post vacant, asigurându-se că aceștia dau dovadă de integritate personală și profesională. Parlamentul numește în funcție membrii Consiliului de Observatori prin hotărâre la propunerea comisiei parlamentare de profil și a Comisiei parlamentare juridice, numiri și imunități. Potrivit Codului audiovizualului, cel puțin doi membri trebuie să fie femei și cel puțin doi membri ai Consiliului de Observatori să aibă calificări profesionale în domeniul gestionării financiare și gestionării întreprinderii comerciale. Cu toate acestea, nu s-a reușit asigurarea acestui lucru în componența fostului și actualului CO. Durata mandatului de membru al CO este de 4 ani. Conform art. 56 din Codul audiovizualului, inițial, 3 membri ai Consiliului de Observatori sunt desemnați pentru un mandat de 2 ani, 3 pentru un mandat de 3 ani și 3 pentru un mandat

de 4 ani. Acest lucru e necesar pentru a asigura continuitatea și buna funcționare a CO, însă ulterior, din cauza tergiversării numirii noilor membri ai CO, acest principiu nu a mai fost respectat, fapt ce a determinat lipsa de funcționalitate a acestei structuri pe o perioadă îndelungată.

Activitatea de membru al CO încetează în caz de:

- a. expirare a mandatului;
- b. demisie;
- c. condamnare prin hotărâre judecătorească definitivă;
- d. pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;
- e. incapacitate mintală sau fizică;
- f. absență consecutivă și nejustificată de la ședințele Consiliului de Observatori.

Conform art. 57 alin. 2) din Codul audiovizualului, nu pot deține calitatea de membru al Consiliului de Observatori: parlamentarii, membrii partidelor politice, membrii Guvernului, ai Consiliului Coordonator al Audiovizualului, angajații companiei și persoanele care dețin acțiuni sau părți ale fondului statutar în activități comerciale ce ar putea declanșa un conflict de interese. Totodată, Regulamentul CO⁴, stabilește că membrii CO vor declara în scris că nu fac parte dintr-o formațiune politică ori și-au suspendat activitatea din partidul din care au făcut parte, în termen de o lună de la prima ședință a CO.

Conform cadrului legal existent, vacanța funcției de membru al CO nu intervine în cazurile de atingere a vârstei legale de pensionare, apariției uneia din incompatibilitățile prevăzute în art. 57 alin. 2) din Codul audiovizualului și/sau pentru încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

Nici Codul audiovizualului, nici Regulamentul CO nu prevăd termenul și procedura pentru desemnarea noului membru al CO de către legislativ, în cazul expirării mandatului predecesorului. Regulamentul CO⁵ conține o singură prevedere confuză în acest sens: „În cazul în care apare un loc vacant, în cel mult 30 de zile, Consiliul de Observatori solicită Parlamentului Republicii Moldova să desemneze un nou membru pentru perioada ce a rămas până la exercitarea mandatului.” Din această cauză procesul poate fi tergiversat nejustificat pe o perioadă îndelungată de timp, CO fiind nefuncțional.

Consiliul de Observatori are un **Președinte** și un **Secretar**, care sunt aleși prin vot deschis cu majoritatea membrilor săi. Votul de neîncredere, exprimat prin

4 Pct. 6 din Regulamentul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, adoptat prin Hotărârea Consiliului de Observatori nr. CO-1/3 din 09.02.2007 și modificat prin Hotărârea CO nr. 11 din 17.03.2015.

5 Pct. 20 din Regulamentul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, adoptat prin Hotărârea Consiliului de Observatori nr. CO-1/3 din 09.02.2007 și modificat prin Hotărârea CO nr. 11 din 17.03.2015.

votarea majorității membrilor Consiliului de Observatori, poate servi drept motiv pentru inițierea procedurii de realegere și la următoarea ședință a Președintelui sau Secretarului CO⁶.

Printre atribuțiile de bază ale Președintelui Consiliului de Observatori se numără:

- a) semnarea, în numele Consiliului de Observatori, a acordurilor de colaborare, având decizia CO;
- b) reprezentarea intereselor Consiliului în instanțele de judecată în domeniile ce vizează competența Consiliului de Observatori;
- c) semnarea hotărârilor și altor acte ale Consiliului, asigurând controlul asupra executării acestora;
- d) coordonarea activităților prioritare ale Consiliului de Observatori.

Consiliul de Observatori desfășoară activitate fără remunerație, cu excepția Secretarului, care este angajat cu zi deplină de muncă și remunerat de companie. Mărimea remunerației secretarului este stabilită de Consiliu. Celorlalți membri ai Consiliului de Observatori compania le acordă, pentru participare la o ședință, remunerație în proporție de 20% din salariul lunar al președintelui companiei⁷. Cu titlu de exemplu, în perioada anilor 2011-2013, mărimea anuală a remunerației declarate de unii membri ai CO a variat între 105 982,00 lei – 116 829,30 lei⁸.

Dispozițiile cu privire la principiile de activitate, convocarea ședințelor, procedura de votare în cadrul ședințelor CO, organizarea activității CO și finanțarea activității sunt prevăzute de Regulamentul Consiliului de Observatori.

Mai multe prevederi ale Codului audiovizualului, în speță cele legate de activitatea Consiliului de Observatori, sunt considerate confuze de experții media naționali și internaționali, care consideră că acestea trebuie revizuite. Astfel, de exemplu, experții Programului de Drept al Organizației Internaționale „ARTICOLUL 19” constatau în iunie 2007 că 1) ca și în cazul Consiliului Coordonator al Audiovizualului, Consiliul de Observatori al Companiei „Teleradio Moldova” trebuie să reflecte pe larg societatea moldovenească ca un tot întreg; 2) Expresia „condamnare prin hotărâre judecătorească definitivă” din Articolul 59(c) trebuie modificată în așa fel încât să fie clar că numai condamnarea pentru o infracțiune gravă sau o infracțiune ce implică lipsa de onestitate este temei pentru destituirea unui membru al Consiliului de Observatori; 3) Apariția uneia din incompatibilitățile specificate în Articolul 57(2) trebuie adăugată la Articolul 59 ca temei pentru destituirea unui membru; 4) Codul trebuie să permită destituirea unui membru numai cu acordul aceleiași majorități parlamentare care se cere la alegerea lui,

⁶ Pct. 31 din Regulamentul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, adoptat prin Hotărârea Consiliului de Observatori nr. CO-1/3 din 09.02.2007 și modificat prin Hotărârea CO nr. 11 din 17.03.2015.

⁷ Art. 56 alin. 9) din Codul audiovizualului //Legea Republicii Moldova nr. 260-XVI din 27.07.2006.

⁸ Declarațiile de interes personal ale membrilor Consiliului de Observatori și președintele IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, accesibil online la <http://goo.gl/w4xt1j>.

iar oricărui membru trebuie să-i fie garantat dreptul de a apela în instanță contra oricărei decizii de destituire; 5) Problema independenței editoriale a Companiei „Teleradio Moldova” și rolul Consiliului de Observatori în raport cu acest fapt trebuie clarificat⁹. Deocamdată, aceste recomandări nu au fost luate drept bază pentru modificarea și îmbunătățirea Codului Audiovizualului.

De asemenea, experții Misiunii OSCE în Moldova au analizat în septembrie 2007 Regulamentul Consiliului de Observatori al IPNA „Teleradio-Moldova”¹⁰, formulând mai multe observații asupra unor prevederi confuze și deficiente și recomandând ca Regulamentul să fie modificat. Printre acestea se numără: precizarea categoriilor de informații secrete și confidențiale cu titlu de excepție de la principiul transparenței în activitatea CO, elaborarea unui Cod Deontologic al angajaților IPNA „Teleradio-Moldova”, necesitatea armonizării prevederilor Regulamentului CO cu cele din Codul audiovizualului ș.a.

Cu toate acestea, CO a activat în baza vechiului regulament până la 17.03.2015, când a fost aprobată modificarea acestui document¹¹. Deși unele prevederi au fost parțial revizuite, Regulamentul mai conține curențe și trebuie îmbunătățit, comentariile fiind expuse după cum urmează:

PREVEDEREA ACTUALĂ	COMENTARIU
<p>Pct. 2 - În activitatea sa, Consiliul de Observatori se călăuzește de Constituție, de Codul audiovizualului, de prezentul Regulament, de alte acte normative, precum și de actele internaționale la care Republica Moldova este parte.</p>	<p>Regulamentul Consiliului de Observatori este un instrument de implementare a Codului audiovizualului și stabilește modul de organizare, de funcționare și de exercitare a atribuțiilor, precum și drepturile și obligațiile membrilor Consiliului de Observatori al IPNA „Teleradio-Moldova”. Expresii de genul „de alte acte normative, precum și de actele internaționale la care Republica Moldova este parte”, fără trimitere la vreun act concret și/sau dificil de stabilit, constituie referiri cu factor sporit de vulnerabilitate. Norma de trimitere trebuie să fie cât mai clară, cu indicarea expresă a prevederilor concrete din alt act sau din alte acte în întregime.</p>

⁹ ARTICLE 19, *Comentarii la Codul audiovizualului al Republicii Moldova*, iunie 2007, accesibil online la <https://goo.gl/yxfVel>.

¹⁰ Dr. Katrin Nyman-Metcalf, *Analiza Regulamentului Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”*, octombrie 2007, accesibil online la <http://goo.gl/LFrDC4>.

¹¹ Hotărârea Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” Nr. 11 din 17.03.2013.

PREVEDEREA ACTUALĂ	COMENTARIU
<p>Pct. 5 - <i>Consiliul de Observatori este constituit din 9 membri, desemnați de Parlamentul Republicii Moldova cu durata mandatului de 4 ani, conform prevederilor art. 56 Codului audiovizualului. Structura Consiliului de Observatori, condițiile de numire și de revocare a membrilor acestuia, precum și incompatibilitățile sunt enumerate în Codul audiovizualului art. 57.</i></p>	<p>Condițiile de numire a membrilor și structura Consiliului de Observatori sunt prevăzute de art. 56 al Codului audiovizualului, iar incompatibilitățile și exigențele la art. 57. Procedura de „revocare” a membrilor CO nu este prevăzută de Codul audiovizualului. În asemenea circumstanțe, expresia „structura Consiliului de Observatori, condițiile de numire și de revocare a membrilor acestuia, precum și incompatibilitățile sunt enumerate în Codul Audiovizualului art. 56” reprezintă o formulare lingvistică defectuoasă. În particular, norma utilizează expresii și noțiuni ce nu sunt consacrate („revocarea membrilor”), face trimitere doar la art. 56 din Codul audiovizualului, care nu reglementează incompatibilitățile și exigențele față de membrii Consiliului de Observatori.</p>
<p>Pct. 6 – <i>Membrii Consiliului de Observatori nu reprezintă interesele autorităților care i-au numit. Membrii CO declară în scris că nu fac parte dintr-o formațiune politică ori și-au suspendat activitatea din partidul din care au făcut parte, în termen de o lună de la prima ședință a CO.</i></p>	<p>O asemenea prevedere este important să se regăsească în Regulament. Totuși nu este prevăzută răspunderea juridică a membrului CO pentru nedeclararea în scris a incompatibilității sale. Or, asemenea conduită nu reprezintă temei pentru intervenirea vacanței funcției de membru a Consiliului de Observatori. Astfel, lipsesc sancțiunile clare și proporționale pentru încălcarea acestui punct din Regulament. De asemenea, membrul nou ales aflat în incompatibilitate nu este privat de dreptul la vot, în termen de o lună de la convocarea primei ședințe.</p>

PREVEDEREA ACTUALĂ	COMENTARIU
<p>Pct. 7 – <i>Activitatea Consiliului de Observatori este axată pe principiul transparenței. Acest principiu nu se aplică în cazul materialelor și informațiilor cu caracter confidențial sau secret.</i></p>	<p>Dreptul persoanei de a avea acces la informații de interes public nu poate fi îngrădit, cu excepțiile prevăzute expres de lege. Deși această prevedere consacră expres respectarea principiului transparenței de către Consiliul de Observatori, observăm totuși lipsa unei precizări, și anume care informații/materiale sunt cu caracter confidențial sau secret. Aceste excepții, precum și procedura de determinare/atribuire a materialelor și informațiilor la categoria celor cu caracter confidențial sau secret trebuie să fie prevăzute expres și fără echivoc.</p>
<p>Pct. 11 – <i>Consiliul de Observatori participă la monitorizarea aspectelor ce țin de respectarea, de către angajații Companiei, a normelor deontologice, de menținere a echilibrului și a diversității în conținutul programelor difuzate conform Codului de Etică al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”.</i></p>	<p>Codul de principii, standarde și recomandări al producătorilor TRM a fost aprobat la data de 07.11.2007 și are menirea să ajute producătorii de programe TRM să ia decizii corecte în momente editoriale deosebit de dificile*. Norma aceasta face trimitere la un act inexistent, în particular, la un Cod de Etică al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. De asemenea, în situația în care una din atribuțiile Consiliului de Observatori este de a monitoriza aspectele privind respectarea de către angajații Companiei a normelor deontologice, este necesară elaborarea unui Cod Deontologic, în vederea neadmiterii unor derogări și interpretări abuzive.</p>
<p>Pct. 13 – <i>Consiliul de Observatori poate fi asistat, după caz, de un asistent.</i></p>	<p>Este necesar să fie enumerate expres cazurile în care Consiliul de Observatori poate fi asistat de un asistent, precum și statutul juridic al acestuia.</p>

* Codul de principii, standarde și recomandări al producătorilor Companiei Publice „Teleradio-Moldova”, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Observatori Nr. 1/35 (3) din 07.11.2007.

PREVEDEREA ACTUALĂ	COMENTARIU
<p>Pct. 20 – În cazul în care apare un loc vacant, în cel mult 30 de zile, Consiliul de Observatori solicită Parlamentului Republicii Moldova să desemneze un nou membru pentru perioada ce a rămas până la expirarea mandatului.</p>	<p>Această normă este confuză și nu prevede clar procedura și termenul în care Parlamentul Republicii Moldova va desemna un nou membru al CO. De asemenea, această prevedere se aplică doar situației de intervenire a vacanței funcției de membru al Consiliului de Observatori, până la expirarea termenului mandatului.</p>
<p>Pct. 29 – În baza informațiilor prezentate de Comisia de validare a alegerilor, Comisia se alege înainte de votare prin vot deschis. Membrii Consiliului de Observatori adoptă o hotărâre prin care se confirmă rezultatul alegerii.</p>	<p>Conținutul acestei norme urmează a fi revăzut, deoarece formularea este neclară. Nu este reglementat statutul Comisiei de validare a alegerilor, precum și modul de constituire a acesteia.</p>
<p>Pct. 31 – Alegerea și eliberarea Președintelui și Secretarului Consiliului de Observatori se desfășoară prin vot deschis cu majoritatea simplă a voturilor membrilor CO. Votul de neîncredere, exprimat prin votarea majorității membrilor Consiliului de Observatori poate servi drept motiv pentru inițierea procedurii de realegere și la următoarea ședință a Președintelui sau Secretarului CO. Votul de neîncredere se exprimă prin votarea majoritară simplă a membrilor.</p>	<p>Expresia „cu majoritatea simplă a voturilor membrilor CO” este în contradicție cu art. 56 alin. 8) din Codul audiovizualului care stabilește următoarele: „Consiliul de Observatori își alege, cu votul majorității membrilor săi, președintele și secretarul”. Or, majoritatea simplă a voturilor poate să existe fie pentru membrii prezenți la ședințe, fie pentru membrii aleși ai Consiliului de Observatori. Formulările trebuie să aibă un sens clar și fără echivoc. De asemenea, norma trebuie să reglementeze și procedura de inițiere a modului de exprimare a votului de neîncredere.</p>

PREVEDEREA ACTUALĂ	COMENTARIU
<p>Pct. 34 – <i>Președintele Companiei, Directorul radiodifuziunii și Directorul televiziunii pot fi demiși de către CO în următoarele cazuri:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. <i>ignoră repetat sesizările CO;</i> b. <i>nu înregistrează performanțele stabilite și acceptate de CO la numirea în funcție;</i> c. <i>Compania publică nu înregistrează progrese semnificative în perioada de 6 luni de la intrarea în funcție;</i> d. <i>este incapabil să gestioneze crizele interne în Companie, inclusiv în raport cu angajații;</i> e. <i>este implicat în activități care știrbesc din autoritatea audiovizualului public (delapidări, avantajarea unor partide politice în detrimentul altora ș.a.).</i> 	<p>Codul audiovizualului nu conține prevederi exprese cu privire la cazurile destituirii președintelui Companiei, directorului radiodifuziunii și directorului televiziunii, doar stipulează că aceștia pot fi destituiți cu votul majorității membrilor Consiliului de Observatori. Competența exclusivă și discreționară îi revine Consiliului de Observatori pentru determinarea cazurilor de destituire. Expresiile „nu înregistrează performanțele stabilite și acceptate de CO”, „Compania publică nu înregistrează progrese semnificative”, „este incapabil să gestioneze crizele interne în Companie”, „este implicat în activități care știrbesc din autoritatea audiovizualului public” nu sunt formulate clar și permit interpretări abuzive. Atribuțiile președintelui Companiei, directorului radiodifuziunii și directorului televiziunii sunt prevăzute expres de art. 60-61, Codul audiovizualului. Constatăm astfel lipsa răspunderii juridice pentru încălcarea atribuțiilor consacrate prin lege – Codul audiovizualului - pe de o parte, și existența în această normă a răspunderii juridice pentru temeuri neexhaustive, ambigui și subiective pe de altă parte.</p>
<p>Pct. 38 – <i>Ședințele Consiliului de Observatori sunt publice.</i></p>	<p>Această prevedere este în conflict cu pct. 7 din Regulament, care stipulează că anumite informații și materiale pot avea caracter confidențial sau secret.</p>

PREVEDEREA ACTUALĂ	COMENTARIU
<p>Pct. 40 – <i>Ca rezultat al activității CO, în cadrul ședințelor, pot fi adoptate, după caz, hotărâri, decizii, rezoluții, recomandări, adresări, rapoarte, răspunsuri la solicitări, precum și alte documente.</i></p> <p><i>Documentele adoptate de Consiliul de Observatori vor conține părerea majorității, dar, la solicitare, și opiniile separate ale celorlalți membri, care, prin decizia CO, cu votul majorității, vor fi făcute publice pe pagina web.</i></p>	<p>Este necesar să fie enumerate exhaustiv cazurile în care se adoptă hotărâri, decizii, rezoluții, recomandări, adresări, rapoarte, răspunsuri la solicitări, precum și alte documente.</p> <p>Opiniile separate trebuie făcute publice obligatoriu pe pagina web, pentru respectarea principiului transparenței, consacrat expres și în pct. 7 din Regulament.</p>
<p>Pct. 41 – <i>Persoanele invitate pot lua cuvântul la ședință fără a se implica în activitatea CO. Consiliul de Observatori ia decizia pe cine să invite și stabilește durata expunerii.</i></p>	<p>Nu sunt specificate cazurile în care pot fi invitate persoane la ședințele CO.</p>
<p>Pct. 42 lit. g) – <i>Consiliul de Observatori...numește în funcție, în bază de concurs, Președintele Companiei, Directorul radiodifuziunii și Directorul televiziunii.</i></p> <p>Pct. 42 lit. j) – <i>eliberează din funcție, la propunerea Președintelui Companiei, Directorul radiodifuziunii și Directorul televiziunii.</i></p>	<p>Conform art. 58 lit. h) Codul audiovizualului, Consiliul de Observatori confirmă în funcție, în bază de concurs, președintele companiei, directorul radiodifuziunii și directorul televiziunii, deși termenul corect ar fi „numește în funcție”. Regulamentul, astfel, utilizează termenul „numește în funcție” pentru același fenomen, ceea ce reprezintă o formulare lingvistică defectuoasă.</p> <p>Atribuția consacrată președintelui Companiei de a propune eliberarea din funcție a directorului radiodifuziunii și directorului televiziunii este una excesivă, contrară Statutului IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Or, directorul radiodifuziunii și directorul televiziunii sunt numiți în bază de concurs, la fel ca și președintele Companiei.</p>

PREVEDEREA ACTUALĂ	COMENTARIU
<p>Pct. 42 lit q) <i>la sfârșitul fiecărui an calendaristic, CO prezintă un raport public de activitate pentru anul respectiv. Raportul de activitate nu poate fi remis mai târziu de data de 25 martie a anului următor.</i></p>	<p>Nu este clar despre ce raport este vorba: raportul de activitate al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” sau raportul de activitate al Consiliului de Observatori. De asemenea, nu este specificat unde și cui îi este remis raportul de activitate.</p>
<p>Pct. 43 lit. f) <i>președintele Consiliului de Observatori coordonează activitățile prioritare Consiliului de Observatori.</i></p>	<p>Această formulare are un sens echivoc, deoarece nu este consacrată noțiunea de „activități prioritare Consiliului de Observatori”, precum și modul de prioritizare a activităților.</p>
<p>Pct. 50. <i>La interpelările adresate în scris, Consiliul de Observatori răspunde în termen de cel mult 30 de zile din data solicitării în scris.</i></p>	<p>Această normă este conflictuală și contravine prevederilor Legii privind accesul la informație**. În particular, conform art. 16 din lege, informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziție solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație. Termenul de 30 de zile pentru satisfacerea unei cereri este unul excesiv.</p>

** Legea privind accesul la informație Nr.982-XIV din 11.05.2000/Monitorul Oficial nr. 88-90/664 din 28.07.2000.

Suplimentar, referitor la reglementarea activității Consiliului de Observatori, reținem:

- a. Necesitatea completării Regulamentului Consiliului de Observatori, dar și a Codului audiovizualului cu prevederi ce vizează procedura privind desemnarea noilor membri ai Consiliului de Observatori de către Parlamentul Republicii Moldova, atât la expirarea mandatului, cât și în cazul intervenirii vacanței funcției. Un exemplu relevant în acest sens ar fi procedura privind desemnarea membrilor Consiliului Coordonator al Audiovizualului¹²;

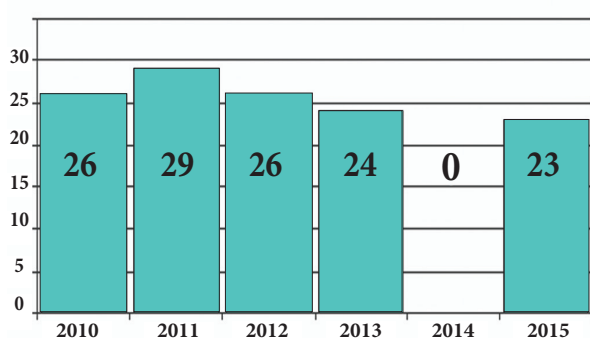
¹² Art. 45 alin. 8) din Codul audiovizualului prevede: „Cu cel puțin 30 zile înainte de expirarea mandatului membrilor CCA, Președintele Consiliului notifică Președintele Parlamentului despre acest fapt, iar Președintele Parlamentului anunță comisia de profil parlamentară și comisia juridică pentru numiri și imunități la prima ședință în Plen a Parlamentului, despre începutul procedurii de desemnare a noilor membri ai CCA.”

- b.** Necesitatea completării Regulamentului Consiliului de Observatori, dar și a Codului audiovizualului cu reglementări ce ar fixa termenul pentru desemnarea membrilor noi ai Consiliului de Observatori de către Parlamentul Republicii Moldova, atât la expirarea mandatului, cât și în cazul intervenirii vacanței funcției. Cadrul legal lacunar existent în acest sens creează obstacole în calea activității Consiliului de Observatori;
- c.** Necesitatea completării Codului audiovizualului prin extinderea cazurilor de intervenire a vacanței funcției de membru al CO, în particular cu atingerea vârstei legale de pensionare, apariției uneia din incompatibilitățile prevăzute de Codul audiovizualului sau pentru încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;
- d.** Completarea Codului audiovizualului cu reglementări exprese privind cazurile demiterii președintelui Companiei, directorului radiodifuziunii și directorul televiziunii de către Consiliul de Observatori;
- e.** Necesitatea reglementării unui mecanism de control eficient asupra activității Consiliului de Observatori, exercitat de către organul legislativ.

CAPITOLUL II:

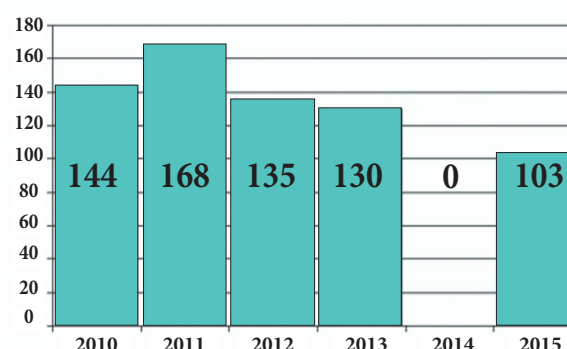
Analiza cantitativă a activității Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în anii 2010-2015

Tabel 1: Numărul Ședințelor CO, anii 2010-2015*

* În anul 2015, a fost analizată perioada 1 ianuarie - 30 septembrie.

Tabel 2: Numărul Hotărârilor CO, anii 2010-2015**

** În anul 2015, a fost analizată perioada 1 ianuarie - 30 septembrie.

Anul 2010

EVENIMENTE PRINCIPALE:

- Confirmarea noilor membri (6) ai Consiliului de Observatori (CO);
- Numirea în funcție a noului președinte al Companiei, a noului director al radioului public, a noului director al televiziunii publice;
- Reforma sistemului de salarizare;
- Reforma structurii organizaționale (organigramei) a radioului și televiziunii publice.

Pe parcursul anului 2010, Consiliul de Observatori (CO) al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” (Compania) s-a întrunit în 26 de ședințe la care au fost adoptate 144 de hotărâri¹³, dintre care una a fost abrogată¹⁴.

Cele mai multe hotărâri (28) emise de CO pe parcursul anului 2010 s-au referit **la evaluarea performanței Companiei și a conducerii acesteia**. Acest subiect a fost discutat în 18 ședințe ale CO¹⁵. Pe locul secund în ceea ce privește numărul

¹³ S-au luat în calcul și hotărârile adoptate în ședințele CO din 30 și 31 decembrie 2009.

¹⁴ Hotărârea Nr. 244 din 22.12.2010 cu privire la difuzarea filmului documentar „Drepturile omului pe ecran: Drepturile minorităților sexuale”.

¹⁵ Hotărârile privind evaluarea performanței Companiei și a conducerii acesteia au fost adoptate în următoarele perioade: două în decembrie 2009, cinci în ianuarie 2010, una în februarie, două în martie, patru în mai, una în iulie, două în august, cinci în septembrie, patru în noiembrie și una în decembrie.

hotărârilor emise de CO în anul 2010 s-au situat cele care au vizat problematica **confirmării în funcție, în bază de concurs, a președintelui Companiei, directorului radiodifuziunii și directorului televiziunii** – 23 de hotărâri¹⁶.

Chestiunile privind **Caietul de sarcini** al Companiei au fost analizate în nouă ședințe ale CO, în urma cărora au fost adoptate zece hotărâri¹⁷. Cele mai multe din acestea s-au referit la modificarea acestui document (3)¹⁸. Potrivit Raportului privind activitatea CO pentru anul 2010, cauza examinării și modificării repetate a Caietului de sarcini a fost „finanțarea austeră de la bugetul de stat... inclusiv aprobarea surselor nebugetare de finanțare”¹⁹.

În anul 2010, CO a adoptat 22 de hotărâri care s-au raportat la **alegerea în funcție, din rândul membrilor săi, și eliberarea din funcție a președintelui și secretarului CO**. Dintre acestea 21²⁰ s-au referit la secretarul ședinței: alegerea (19), salarizarea (1) și vacanța funcției (1). Trebuie să subliniem faptul că, în perioada ianuarie 2010 – aprilie 2015, secretarul CO era ales pentru fiecare ședință în parte. Ulterior, în luna aprilie 2015, a fost ales un secretar pentru toate ședințele (a se vedea subcapitolul *Anul 2015*).

În patru ședințe desfășurate în 2010, CO a analizat subiectul **grilei salariale pentru angajații Companiei** și a adoptat patru hotărâri în acest sens²¹. În 11 ședințe din anul 2010, au fost examinate **problemele editoriale, activitatea de creație și grila de emisie a radiodifuzorilor publici** și au fost adoptate 13 hotărâri. Totodată, pe parcursul anului 2010, trei hotărâri ale CO s-au referit la **analiza ciclurilor de emisiuni sau emisiuni aparte**²².

De asemenea, în 2010, CO „a organizat trei întâlniri cu reprezentanți ai publicului din Republica Moldova: Sângerei – 15 iulie 2010, Cimișlia – 23 septembrie 2010 și Ungheni – 27 septembrie 2010”²³. Obiectivul acestor întruniri a fost ca

16 Cele mai multe au fost adoptate în luna decembrie 2009 și în primul semestru al anului 2010 (ianuarie – martie). Această se datorează faptului că anume în această perioadă a fost destituită vechea conducere a Companiei și numită în funcție cea nouă.

17 Dintre acestea: trei în decembrie, două în martie, una în iunie, una în iulie, una în august, una în septembrie și una în noiembrie. Estimativ, în fiecare a treia ședință, CO a analizat și dezbătut chestiuni legate de Caietul de Sarcini al Companiei TRM. Caietul de Sarcini pentru anul 2010 a fost aprobat de către CO prin Hotărârea Nr.156 din 29.04.2010.

18 Hotărârile Nr.184 din 02.08.2010, Nr.237 din 08.12.2010, Nr.245 din 22.12.2010.

19 Hotărârea Nr.23 din 09.03.2011 - cu privire la activitatea Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în anul 2010, p. 2, accesibilă online la <http://goo.gl/xRilZf>.

20 Doar Hotărârea Nr. 93 din 30.12.2009 care se referă la alegerea președintelui CO al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”.

21 Asociația Presei Electronice (APEL), *Calitatea deciziilor la nivel de conducere a Companiei „Teleradio-Moldova” (CO și administrație) cu referire la aplicarea noului sistem de salarizare*, Chișinău 2013: „...mai exact însă, în 2010 au fost 6 ședințe din 26 având pe ordinea de zi chestiuni legate de sistemul de salarizare; în 2011 – 11 ședințe din 30; în 2012 – 9 ședințe din 28, iar în 2013 – la 14 ședințe din 24 s-au discutat aspectele vizate în prezentul studiu de caz. Prin urmare, matematic analizând, în 2010 fiecare a patra ședință a avut pe ordinea de zi subiecte cu referire directă și/sau tangențială la sistemul de salarizare...”, p. 4, accesibil online la <http://goo.gl/waWWdq>.

22 În ședința din 27 ianuarie 2010, CO a analizat și a dezbătut petiția reprezentanților Mișcării Combatanților din Corjova și Cocieri privind emisiunea „Pagini de Istorie” din 21.12.2009; în ședința din 24 martie 2010, CO a analizat rapoartele de monitorizare a emisiunilor cu tematică medicală; iar în ședința din 27 septembrie 2010, CO a discutat despre monitorizarea (6-10 septembrie 2010) a emisiunii „Bună Dimineața!” de la TV Moldova 1.

23 Hotărârea Nr.23 din 09.03.2011 - cu privire la activitatea Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în anul 2010, p. 14, accesibilă online la <http://goo.gl/xRilZf>.

CO să obțină opinii cât mai diverse din diferite zone ale Republicii Moldova despre activitatea, impactul și conținutul media produs de Companie.

Începând cu 2010, mai mulți experți media, dar și rapoarte ale organizațiilor naționale și internaționale, au menționat creșterea gradului de transparență a CO. Astfel, pe parcursul anului 2010, CO a adoptat 13 hotărâri²⁴, care s-au referit la **respectarea principiului transparenței**, menționat în Regulamentul CO al Companiei²⁵.

Un element important în activitatea CO pe parcursul anului 2010 este și faptul că membrii lui au pus un accent mai mare pe analiza și dezbateră în plenul ședințelor **a rapoartelor de monitorizare și studiilor de cercetare efectuate de către organizațiile naționale și internaționale**, care s-au referit la activitatea Companiei. Astfel, CO a analizat și dezbătut 11 rapoarte elaborate de către Centrul pentru Jurnalism Independent din Moldova (CJI), Asociația Presei Electronice din Republica Moldova (APEL), Consiliul Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova (CCA) și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)²⁶.

Anul 2011

EVENIMENTE PRINCIPALE:

- a) *Promovarea reformelor structurii organizaționale pentru radiodifuziunea și televiziunea publică, și a reformei sistemului de salarizare a angajaților;*
- b) *Opțiuni de restructurare a Companiei (lentă, progresivă, radicală);*
- c) *Crearea Departamentului Multimedia al Companiei.*

Pe parcursul anului 2011, CO s-a întrunit în 29 de ședințe la care au fost adoptate 168 de hotărâri; ulterior, două dintre acestea au fost abrogate. Cele mai multe hotărâri (29) în anul 2011 au vizat **alegerea secretarului ședinței CO**.

Caietul de sarcini pentru anul 2011 a fost aprobat pe data de 19 ianuarie 2011. Potrivit Raportului privind activitatea CO al Companiei pentru anul 2011, întârzierea aprobării a produs din cauza faptului că “administrația companiei și a CO

²⁴ Cele mai importante în acest sens sunt Hotărârile: Nr. 142 din 12.03.2010, Nr. 152 din 23.04.2010, Nr. 186 din 02.08.2010, Nr. 218 din 01.11.2010 și Nr. 240 din 08.12.2010, care menționează expres “publicarea hotărârilor din procesele-verbale ale ședințelor Consiliului de Observatori” pe website-ul Companiei.

²⁵ Punctul 7 din Regulamentul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, adoptat prin Hotărârea Consiliului de Observatori nr. CO - 1/3 din 09.02.2007 și modificat prin Hotărârea CO nr. 11 din 17.03.2015, accesibil online la <http://goo.gl/gWkmTp>.

²⁶ Majoritatea acestor rapoarte s-a referit la monitorizarea radiodifuzorilor publici în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 28 noiembrie 2010.

a avut o atitudine formală față de elaborarea și adoptarea²⁷ acestui document. Chestiuni ce țin de Caietul de sarcini au fost discutate în cadrul a șase ședințe ale CO, în urma cărora au fost aprobate șapte hotărâri. Două hotărâri din cele șapte s-au referit la modificarea acestui document.

Cele mai multe hotărâri (25) ale CO în anul 2011 au vizat **evaluarea performanței companiei și a conducerii acesteia**. Aproximativ jumătate dintre acestea (12) s-au referit la monitorizarea reflectării campaniei electorale pentru alegerile locale generale din 5 iunie 2011²⁸.

Chestiuni referitoare la **grila salarială a angajaților Companiei** au fost analizate și discutate în cadrul a nouă ședințe, în urma cărora au fost adoptate 11 hotărâri. Un număr mare de hotărâri (22) ale CO a fost aprobat la capitolul **activitatea de creație și grila de emisie**.

Pe parcursul anului 2011, CO a acordat o mai mare atenție **monitorizării serviciilor de programe ale radiodifuziunii și televiziunii publice**. Astfel, CO a analizat în nouă ședințe cicluri de emisiuni și emisiuni separate difuzate la Radio Moldova și TV Moldova 1 (Panorama Zilei, Mesager, Baștina, Știință și Inovare, Accente economice etc.). În urma acestor monitorizări, au fost adoptate 15 hotărâri. Potrivit Raportului privind activitatea CO pentru anul 2011, monitorizările respective „au scos în evidență existența unor emisiuni de calitate nesatisfăcătoare, discrepanța între titlurile și conținutul emisiunilor, necesitatea reconceptualizării unor cicluri de emisiuni și elaborarea unor noi formate pentru anumite cicluri de emisiuni”²⁹. Totodată, CO a continuat practica dezbaterii în ședințe a rapoartelor de monitorizare elaborate de organizații naționale și internaționale.

Un aspect esențial în 2011 care a cunoscut o îmbunătățire atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ a fost **creșterea gradului de transparență în ceea ce privește activitatea CO**. Astfel, au fost adoptate 11 hotărâri, majoritatea dintre acestea referindu-se expres la publicarea hotărârilor CO. Toate acestea au fost plasate pe website-ul nou al Companiei, care a fost elaborat și lansat în 2011. De asemenea, potrivit Raportului CO pentru anul 2011, pentru asigurarea unei transparențe financiare mai mari, pe website-ul Companiei a fost publicată informația privind cuantumul plăților salariale ale membrilor CO³⁰.

În anul luna noiembrie 2011, patru membri ai CO au efectuat o vizită de documentare în Praga, Cehia. Activitatea a fost finanțată de către Fundația Soros-Moldova și a avut drept scop familiarizarea membrilor CO cu activitatea Consi-

27 Raportul privind activitatea Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în anul 2011, aprobat prin Hotărârea Nr. 34 din 23.03.2012, p. 2, accesibil online la <http://goo.gl/7sE1TU>.

28 Totodată, a fost adoptată o nouă concepție a programelor informative, menită să amelioreze calitatea serviciilor prestate, să sporească audiența și să confere competitivitate știrilor de la postul public de televiziune și un Regulament privind parteneriatul dintre IPNA Compania „Teleradio-Moldova” și producătorii independenți autohtoni” (Hotărârea Nr.168 din 29.12.2011).

29 Raportul privind activitatea Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în anul 2011, p. 4.

30 Hotărârea Nr.51 din 06.05.2011 cu privire la publicarea informației despre cuantumul plăților salariale ale angajaților IPNA Compania „Teleradio-Moldova” și ale altor persoane fizice care au beneficiat de plăți salariale (pentru prestări de servicii etc.), în anul 2010, accesibilă online la <http://goo.gl/Hvsfn5>.

liului de Supraveghere al instituției publice cehe. Potrivit Raportului CO pentru anul 2011, participanții au identificat câteva bune practici care ar putea fi implementate și în Republica Moldova: a) modificarea și completarea Codului audiovizualului; b) elaborarea și adoptarea unui nou Regulament al CO; c) elaborarea și adoptarea unui Regulament cu privire la monitorizarea emisiunilor tematice; d) elaborarea și adoptarea unor reglementări interne privind Caietul de sarcini al Companiei³¹.

De asemenea, la 19 decembrie 2011, a fost lansat Departamentul Multimedia al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, care are misiunea de a edita și plasa produsele audiovizuale și multimediale pe website-ul Companiei – www.trm.md. Această diviziune a fost creată cu suportul programului Comun al Consiliului Europei și Uniunii Europene „Susținerea Democrației în Moldova”³².

Un element mai puțin pozitiv în activitatea CO pentru anul 2011 a fost faptul că nu au fost organizate **întâlniri cu reprezentanți ai publicului**.

Anul 2012

EVENIMENTE PRINCIPALE:

- a) *Demisia directorului televiziunii (Angela Sîrbu) și numirea unui nou director al TV Moldova 1 (Mircea Surdu);*
- b) *Au început lucrările de revizuire/actualizare a Statutului Companiei;*
- c) *Demisia lui Eugen Rîbca din funcția de președinte al CO și alegerea unui nou președinte al CO (Aurelia Peru-Bălan);*
- d) *Adoptarea Codului de conduită al membrului CO;*
- e) *Numirea în funcție a trei membri noi ai CO.*

Pe parcursul anului 2012, CO s-a întrunit în 26 de ședințe la care au fost adoptate 135 de hotărâri. Cele mai multe hotărâri (29) au vizat atribuția CO care **prevede alegerea în funcție sau eliberarea din funcție a membrilor săi**. Astfel, 26 din numărul total de hotărâri la acest capitol s-au referit la alegerea secretarului ședințelor CO³³.

Caietul de sarcini pentru anul 2012 a fost adoptat la 19 iulie 2011³⁴. Subiectele privind tematica Caietului de sarcini au fost discutate și analizate în șapte ședințe, la care s-au adoptat șapte hotărâri, cele mai multe dintre ele (patru) s-au referit la modificarea Ca-

³¹ Raportul privind activitatea Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” în anul 2011, aprobat prin Hotărârea Nr. 34 din 23.03.2012, p. 5, accesibil online la <http://goo.gl/7sE1TU>.

³² [Trm.md](http://www.trm.md), IPNA Compania „Teleradio-Moldova” a lansat departamentul Multimedia, accesibil online la <http://goo.gl/lcorr4>.

³³ O hotărâre (Nr. 133 din 26.12.2016) s-a referit la declarația de demisie din funcția de președinte al CO a lui Eugen Rîbca; și o hotărâre (Nr. 134 din 26.12.2012) s-a referit la alegerea unui nou președinte al CO (Aurelia Peru-Balan).

³⁴ Hotărârea Nr.95 din 19.07.2011 cu privire la aprobarea Caietului de sarcini al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2012, accesibilă online la <http://goo.gl/JnniE9>.

ietului de sarcini pentru anul 2012. Un element pozitiv în acest sens a fost organizarea la 28 august 2012 a consultărilor publice pe marginea proiectului Caietului de sarcini pentru anul 2013, la care au fost invitate mai multe instituții oficiale, dar și organizații ale societății civile din țară. Însă, potrivit Raportului cu privire la activitatea CO pentru anul 2012, invitația „a fost onorată doar de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Asociația Presei Electronice”³⁵.

CO a continuat și în 2012 **evaluarea performanței companiei și conducerii acesteia**. Acest aspect a fost analizat și dezbătut în șase ședințe, în urma cărora au fost adoptate opt hotărâri³⁶.

La sfârșitul lunii februarie 2012, Angela Sirbu și-a dat demisia din funcția de directoare a televiziunii publice Moldova 1³⁷. Astfel, în perioada martie – decembrie 2012, CO a organizat trei concursuri pentru angajarea unui nou director al televiziunii publice. Drept rezultat, CO a discutat în 12 ședințe chestiuni care s-au referit la capitolul **confirmarea în funcție, în bază de concurs, a președintelui companiei, directorului radiodifuziunii sau directorului televiziunii**. Toate cele 16 hotărâri aprobate la aceste ședințe s-au raportat la demisia directoarei televiziunii și la suplینirea acestei funcții. La 14 decembrie 2012, în urma rezultatelor concursului, CO l-a ales pe Mircea Surdu în funcția de director al televiziunii publice pentru un mandat de cinci ani³⁸.

Pe parcursul anului 2012, **CO a operat o modificare în Regulamentul CO**, care s-a referit la procedura de alegere a președintelui Companiei și a directorilor radiodifuziunii și televiziunii naționale. Potrivit acestei modificări, aceștia vor fi aleși deja cu votul majorității CO, dar nu cu 2/3 din voturi, cum era stipulat anterior³⁹. Totodată, CO a adoptat și Codul de conduită al membrului CO, „în vederea instituirii normelor deontologice privind asumarea angajamentului plinar de a respecta cele mai înalte standarde de comportament care implică integritate, imparțialitate și obiectivitate în gestionarea propriei activități, pe de o parte, și maximă atenție, receptivitate și responsabilitate față de public, pe de altă parte”⁴⁰.

Grila salarială pentru angajații Companiei a fost discutată în zece ședințe ale CO, din care a rezultat adoptarea a 13 hotărâri. Este de menționat faptul că Regulamentul privind sistemul de salarizare nu a fost pus în aplicare nici pe parcursul

35 Raportul cu privire la activitatea Consiliului de Observatori al IPNA „Teleradio-Moldova” în anul 2012, aprobat prin Hotărârea Nr.27 din 25.03.2013, cu privire la activitatea Consiliului de Observatori al IPNA „Teleradio-Moldova” în anul 2012, p. 6, accesibil online la <http://goo.gl/grP4Jg>.

36 Printre cele mai importante subiecte analizate au fost: monitorizarea reflectării subiectelor de interes public în cadrul emisiunilor „Panorama Zilei” și „Mesager”, raportul Academiei de Științe a Moldovei privind monitorizarea calității limbii române la TV Moldova 1 și Studiul de caz elaborat de către Asociația Presei Electronice (APEL) despre „Calitatea ședințelor de lucru ale CO și administrației IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, accesibil online la <http://goo.gl/2NI8Ka>.

37 Unimedia.md, *Directorul Moldova 1, Angela Sirbu, a depus din nou cerere de demisie*, <http://goo.gl/O9QV22>.

38 Hotărârea Nr.128 din 14.12.2012 cu privire la numirea în funcție a directorului televiziunii IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, accesibilă online la <http://goo.gl/tUiyMq>.

39 Hotărârea Nr.26 din 16.03.2012 cu privire la modificarea Regulamentului Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, accesibilă online la <http://goo.gl/ZEXLQE>.

40 Codul de Conduită al membrului Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, adoptat prin Hotărârea Nr.124 din 11.12.2012, accesibil online la <http://goo.gl/FYrF7Y>.

anului 2012. Astfel, CO a fost, iarăși, în situația de a efectua din mers modificări la modalitatea de salarizare a angajaților Companiei.

În 11 ședințe, CO a discutat subiecte legate de **problemele editoriale, a analizat activitatea de creație și grila de emisie a Companiei** și a aprobat 17 hotărâri la acest capitol. Totodată, în cadrul a șase ședințe, CO a **analizat și monitorizat cicluri de emisiuni și emisiuni aparte**, care s-au finalizat cu adoptarea a șase hotărâri.

În 2012, CO și-a desfășurat **activitatea transparent**. Toate hotărârile au fost publicate pe website-ul Companiei. De asemenea, s-a decis că membrii CO și președintele Companiei vor depune și publica pe website-ul Companiei declarațiile de interes personal⁴¹. Aceștia au analizat și propunerea potrivit căreia informația privind cuantumul plăților salariale ale angajaților Companiei să fie una publică și să fie publicată pe website-ul companiei. Această propunere însă a fost respinsă, aducându-se drept argument „protecția secretului comercial al Companiei și/sau protecția datelor cu caracter personal ale salariaților”⁴².

De asemenea, au început lucrările la elaborarea unui **nou Statut al Companiei**. La 23 august 2012, a fost organizată o masă rotundă la care au participat membrii CO, conducerea Companiei, șefii subdiviziunilor radio și TV și reprezentanți ai APEL. În cadrul discuțiilor, „președintele CO Eugen Rîbca și secretara Viorica Bogatu s-au pronunțat asupra necesității de modernizare a Statutului și au optat pentru îmbinarea principiilor de stabilitate și flexibilitate, o determinare clară a structurii și pentru crearea unui act aplicativ, dar nu declarativ”⁴³.

Ca și în 2011, pe parcursul anului 2012, membrii CO au beneficiat de **instruire** prin intermediul unei vizite de documentare în Slovacia și de **consultanță** din partea experților DW Akademie și Uniunii Europene de RadioTeleviziune (UERT). Totodată, în luna octombrie 2012, Parlamentul Republicii Moldova, prin Hotărârea Nr. 223 din 19 octombrie 2012, a numit în funcție trei noi membri ai CO: Larisa Călugăru, Doina Deleu și Petru Grozavu⁴⁴.

În iunie 2012, Eugen Rîbca a depus o cerere prin care își anunța demisia din funcția de președinte al CO începând cu 1 septembrie 2012⁴⁵. La 26 decembrie 2012, în funcția de președinte CO a fost aleasă Aurelia Peru-Balan⁴⁶.

41 Hotărârea Nr.25 din 16.03.2012 cu privire la Declarația de interese personale, accesibilă online la <http://goo.gl/CkZV9m>.

42 Regulamentul Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, p. 6, accesibil online la <http://goo.gl/ZEXLQE>.

43 Trm.md, *Masa rotundă „Modernizarea Statutului IPNA Compania „Teleradio-Moldova”: concept, viziuni, abordări”*, accesibilă online la <http://goo.gl/mvbJJ2>.

44 Trm.md, *Noi membri CO - prezența colegilor*, accesibil online la <http://goo.gl/qQjooi>; Unimedia.md, Consiliul de Observatori al TRM are trei noi membri!, accesibil online la <http://goo.gl/kB1LjS>.

45 Trm.md, *Eugeniu Rîbca demisionează din funcția de președinte CO*, accesibil online la <http://goo.gl/IZOUm5>.

46 Hotărârea Nr.134 din 26.12.2012 - cu privire la alegerea președintelui Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, accesibilă online la <http://goo.gl/2G3j9s>.

EVENIMENTE PRINCIPALE:

- a) *Aprobarea redacției noi a Statutului Companiei;*
- b) *Viorica Prodan-Meșină și-a depus mandatul de membru al CO;*
- c) *Expirarea mandatului a șase membri ai CO (23 decembrie).*

În anul 2013, CO s-a întrunit în 24 de ședințe la care a adoptat 130 de hotărâri. Cele mai multe hotărâri (24) s-au referit la capitolul **alegerii secretarului ședinței CO**. De asemenea, CO a adoptat 24 de hotărâri prin care a stabilit **ordinea de zi pentru fiecare ședință** și două hotărâri care s-au referit la **principiul transparenței CO**⁴⁷.

Caietul de sarcini pentru anul 2013 a fost adoptat în ultima ședință a CO din decembrie 2012⁴⁸. Elementul novativ al acestuia este faptul că în anexe au fost incluse fișele de cost ale emisiunilor radio și TV. Astfel, subiecte ce vizează Caietul de sarcini au fost discutate și analizate în cinci ședințe, iar drept urmare au fost adoptate 11 hotărâri⁴⁹. **Grila salarială** pentru angajații Companiei a fost discutată în 11 ședințe ale CO, care au rezultat cu adoptarea a 16 hotărâri. Nici în acest an nu a fost pus în aplicare Regulamentul privind sistemul de salarizare al Companiei. **Evaluarea performanței companiei și conducerii acesteia** a fost analizată și dezbătută în șase ședințe, în urma cărora au fost adoptate opt hotărâri.

Pe parcursul anului 2013, CO a discutat și a **analizat sesizările și solicitările la adresa Companiei** în cadrul a nouă ședințe, iar drept rezultat au fost emise zece hotărâri⁵⁰. De asemenea, au fost adoptate 17 hotărâri care s-au referit la **problemele editoriale și analiza activității de creație și grilei de emisie a Companiei**. Cele mai multe dintre acestea s-au referit la Grila-cadru a serviciului de programe Radio și TV (7). De asemenea, CO a analizat și dezbătut în ședințele sale două rapoarte ale APEL despre: a) evaluarea performanței profesionale în cadrul IPNA Compania „Teleradio-Moldova”⁵¹ și, b) coproducțiile și achizițiile de la

⁴⁷ Hotărârea Nr.71 din 09.07.2013 cu privire la republicarea pe site-ul www.trm.md a Schemei de încadrare, accesibilă la <http://goo.gl/F4A7vz>; și Nr.30 din 25.03.2013 cu privire la Declarațiile de interese personale ale membrilor Consiliului de Observatori, accesibilă online la <http://goo.gl/49bm8G>.

⁴⁸ Hotărârea Nr.135 din 26.12.2012 - cu privire la aprobarea Caietului de sarcini al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2013, accesibilă online la <http://goo.gl/VuwvLx>.

⁴⁹ Cele mai multe dintre ele s-au referit la procesul de elaborare a Caietului de sarcini pentru anul 2014 (șapte hotărâri). Este de menționat faptul că în ședința din 8 aprilie 2013, CO a examinat și dezbătut „Studiul de caz Caietul de sarcini al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2012. Prevederi și realizări”, elaborat de Asociația Presei Electronice (APEL), accesibil online la <http://goo.gl/3kUsq6>.

⁵⁰ Printre cele mai importante în acest sens pot fi menționate: Nr.18 din 25.02.2013 cu privire la examinarea contestațiilor depuse de către Cornelia Stefoglou, Vitalie Condrațchi și Ecaterina Stratan; Nr.15 din 18.02.2013 cu privire la cererea Olghăi Tofan, angajată a IPNA Compania „Teleradio-Moldova”; Nr.47 din 21.05.2013 și Nr.53 din 27.05.2013, ambele cu privire la Demersul angajaților Radio Moldova Actualități; și Nr.105 din 18.10.2013 cu privire la demersul Aureliei Leorda-Panis, angajată a IPNA Compania „Teleradio-Moldova”.

⁵¹ Asociația Presei Electronice (APEL), *Evaluarea performanței profesionale în cadrul IPNA Compania „Teleradio-Moldova”: concept și implementare*. Studiu de caz realizat în cadrul proiectului „Monitorizarea gestionării reformelor inițiate la IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Proiect realizat de Asociația Presei Electronice cu sprijinul Fundației Soros-Moldova, Chișinău, 2013, accesibil online la <http://goo.gl/tYjHD8>.

producătorii independenți autohtoni⁵².

În 2013, CO a adoptat două hotărâri, care au vizat subiectul ***vacanței funcției de membru al CO***. În prima din ele, CO informa Consiliul Coordonator al Audiovizualului (CCA) despre vacanța funcției de membru al CO, după ce, la 9 septembrie 2013, Viorica Prodan-Meșină a decis să-și întrerupă activitatea în această structură, motivând prin faptul că pregătește premiera unui film și vrea să se concentreze asupra acestei activități⁵³. În cea de-a doua hotărâre, CO informa Parlamentul Republicii Moldova despre expirarea la 23 decembrie 2013 a mandatului a cinci membri ai CO⁵⁴.

De asemenea, pe parcursul anului 2013, CO a adoptat trei hotărâri cu privire la re tehnologizarea Studioului 1 al TV Moldova 1 și șapte hotărâri care s-au referit la activitatea financiară a Companiei. Tot în 2013, CO a analizat posibilitatea Companiei de a accesa un credit de aproximativ 5 milioane de euro de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) pentru finalizarea procesului de digitalizare a Companiei⁵⁵.

La 30 august 2013, CO a aprobat în redacție nouă Statutul Companiei⁵⁶.

Anul 2014

În 2014, CO nu s-a întrunit în ședințe din motiv că, începând cu 23 decembrie 2013, au rămas doar trei membri cu mandate în vigoare⁵⁷.

-
- ⁵² Asociația Presei Electronice (APEL), *Coproducțiile și achizițiile de la producătorii independenți autohtoni în lunile ianuarie-februarie 2013 în serviciile de programe ale radiodifuzorului public național*. Raport realizat în cadrul proiectului „Monitorizarea gestionării reformelor inițiate la IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Proiect realizat de Asociația Presei Electronice cu sprijinul Fundației Soros-Moldova. Chișinău, 2013, accesibil online la <http://goo.gl/DQwFZf>.
- ⁵³ Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI), *Raport asupra situației presei în Republica Moldova în anul 2013*, Chișinău, 2014, p. 9, accesibil online la <http://goo.gl/NdDW2s>; Hotărârea Nr.101 din 11.10.2013 cu privire la informarea CCA despre vacanța funcției de membru al CO, accesibilă online la <http://goo.gl/J66dQD>.
- ⁵⁴ Hotărârea Nr.92 din 09.09.2013 cu privire la informarea Parlamentului Republicii Moldova, Comisiei parlamentare pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Consiliului Coordonator al Audiovizualului despre expirarea mandatului de membru al Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, accesibilă online la <http://goo.gl/KIOh42>.
- ⁵⁵ Hotărârea Nr.37 din 08.04.2013 cu privire la inițierea negocierilor cu BERD, accesibilă online la <http://goo.gl/7hbExi>.
- ⁵⁶ Hotărârea Nr.87 din 30.08.2013 cu privire la modificarea Hotărârii CO nr. 49 din 21.05.2013 cu privire la Statutul IPNA Compania „Teleradio-Moldova” (proiect), accesibilă online la <http://goo.gl/LWhSdj>.
- ⁵⁷ Centrul pentru Jurnalism Independent, *Raport asupra situației presei în Republica Moldova în anul 2014*, p. 11, accesibil online la <http://goo.gl/Vo026N>.

EVENIMENTE PRINCIPALE:

- a) Aprobarea Regulamentului nou al CO;
- b) Alegerea a patru membri noi ai CO;
- c) Alegerea președintelui Companiei;
- d) Auditul/Raportul Curții de Conturi.

***Notă:** Pentru anul 2015, monitorizarea și evaluarea activității Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” s-a făcut pentru perioada 1 ianuarie – 30 septembrie 2015.

În 2015, CO și-a reînceput activitatea și ședințele în luna martie, după ce au fost numiți de către Parlament patru membri noi⁵⁸. Astfel, timp de mai bine de un an și trei luni (din 23 decembrie 2013), CO a fost nefuncțional din lipsă de cvorum. Prima ședință a avut loc la 14 martie, la care au fost analizate două subiecte importante: a) alegerea Ludmilei Vasilache în funcția de președintă a CO⁵⁹; b) organizarea concursului privind suplینirea funcției de președinte al Companiei și, respectiv, funcția de director al radiodifuziunii⁶⁰.

În total, în perioada 14 martie – 30 septembrie 2015, CO s-a întrunit în 23 de ședințe în cadrul cărora a adoptat 103 hotărâri. Cele mai multe dintre ele (25) s-au referit la suplینirea **funcțiilor vacante în CO, funcția de președinte al Companiei și funcția de director al radiodifuziunii**.

23 de hotărâri adoptate s-au referit la **aprobarea ordinii de zi** a ședinței CO, iar șase hotărâri s-au referit la **Caietul de sarcini**. Dintre acestea, cinci s-au referit la elaborarea și examinarea Caietului de sarcini pentru anul 2015 și una⁶¹ s-a referit la examinarea proiectului Caietului de sarcini pentru anul 2016. Din cauza faptului că CO pe parcursul anului 2014 nu a fost funcțional, Caietul de sarcini pentru anul 2015 a fost aprobat abia pe 28 mai 2015⁶².

În 2015, CO a soluționat o problemă legată de **alegerea secretarului ședințelor**. În luna aprilie, membrii CO au stabilit alegerea/angajarea unei persoane în funcția de secretar al CO pentru toate ședințele. Astfel, în funcția de secretar al CO a fost aleasă Mariana Cersac⁶³.

58 Trm.md, *Noi membri ai Consiliului de Observatori, confirmați de Parlament*, accesibil online la <http://goo.gl/hH1RbN>.

59 Hotărârea Nr. 03 din 14.03.2015 cu privire la alegerea președintelui Consiliului de Observatori din 14 martie 2015, accesibilă online la <http://goo.gl/fpf2bV>.

60 Hotărârea Nr. 06 din 14.03.2015 cu privire la anunțarea concursului pentru funcția de președinte al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” și funcția de director al radiodifuziunii IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, accesibilă online la <http://goo.gl/M3GOKf>.

61 Hotărârea Nr. 102 din 28.09.2015 cu privire la examinarea proiectului Caietului de sarcini al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2016, accesibilă online la <http://goo.gl/AUqWW2>.

62 Hotărârea Nr. 44 din 28.05.2015 cu privire la examinarea Caietului de sarcini al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pentru anul 2015, accesibilă online la <http://goo.gl/VHPCHq>.

63 Hotărârea Nr. 20 din 06.04.2015 cu privire la alegerea secretarului CO, accesibilă online la <http://goo.gl/ZYtK2L>.

În 2015, CO a adoptat 12 hotărâri care s-au referit la **sesizările și solicitările** (atât din interior, cât și din exterior) la **adresa Companiei**⁶⁴.

Contrar anilor precedenți, chestiunile referitoare la **problemele (politice) editoriale și analiza activității de creație și grilei de emisie a Companiei** au fost oarecum ignorate. CO a discutat doar la patru ședințe tematica în cauză, în urma cărora au fost adoptate patru hotărâri⁶⁵.

La capitolul **transparența** CO, au fost aprobate patru hotărâri, care s-au referit în mare parte la asigurarea transparenței decizionale prin publicarea pe pagina online a documentelor, hotărârilor și proceselor-verbale⁶⁶. De asemenea, CO a aprobat șapte hotărâri, care s-au referit la **problemele tehnice și financiare ale Companiei**. Tot pe parcursul anului 2015, CO a efectuat modificări în Regulamentul CO al Companiei⁶⁷.

La 30 aprilie 2015, Curtea de Conturi a Republicii Moldova (CCM) a examinat raportul auditului privind gestionarea fondurilor publice la IPNA Compania „Teleradio-Moldova”⁶⁸. Acest raport menționează că CCM a analizat activitatea Companiei⁶⁹, iar rezultatele „conțin indici de fraudă”⁷⁰. Astfel, dacă e să ne referim la reacția CO pe marginea acestui raport al CCM, rezultatele acestui raport au constituit subiect de discuții pentru patru ședințe ale CO, la care au fost adoptate cinci hotărâri. Un alt subiect sensibil în 2015, care a fost discutat în cadrul a trei ședințe CO, pe marginea căruia au fost adoptate patru hotărâri, a fost Stațiunea de odihnă „Unda”, situată în zona Vadul lui Vodă, care este proprietatea Companiei⁷¹.

⁶⁴ Majoritatea răspunsurilor și explicațiilor la aceste sesizări au fost reflectate în Procesul-verbal Nr. 15 din 16.07.2015 al ședinței Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, accesibil online la <http://goo.gl/Rh71eE>.

⁶⁵ Aceste hotărâri s-au referit în mare parte la: declarația IPNA Compania „Teleradio-Moldova” privind politica editorială pentru campania electorală în alegerile locale generale din 14 iunie 2015; aprobarea grilei de emisie toamnă-iarnă 2015-2016 TV Moldova 1; sau analiza audienței postului public de televiziune „Moldova 1” în primul semestru 2015.

⁶⁶ Acestea pot fi accesate și consultate la <http://goo.gl/vr6BRd>.

⁶⁷ Au fost modificate și completate capitolul II (5),(10), cap.VI(31),(33),(34), cap. VIII (43), lit.a, e,f, cap. XI (51), (52). Pentru mai multe detalii a se vedea Hotărârea Nr. 11 din 17.03.2015 cu privire la modificarea Regulamentului Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio Moldova”, accesibilă online la <http://goo.gl/x0haJj>.

⁶⁸ Curtea de Conturi, Hotărârea Nr. 13, din 30.04.2015 cu privire la Raportul auditului conformității gestionării fondurilor publice asociat auditului situațiilor financiare la Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” pe anii 2013-2014, accesibilă online la <http://goo.gl/p6a1X1>.

⁶⁹ Trm.md, *Raportul auditului TRM, audiat de Curtea de Conturi*, accesibil online la <http://goo.gl/jJWEaq>; de asemenea, pentru mai multe detalii și un sumar al problemei se poate vedea și articolul din „Adevărul”, *Cheltuieli nejustificate și venituri de milioane ratate la „Teleradio Moldova”*, accesibil online la <http://goo.gl/XQPgM6>.

⁷⁰ Curtea de Conturi a Republicii Moldova, *Misiunea de audit la Compania „Teleradio-Moldova”*, accesibil online la <http://goo.gl/n9yG4c>.

⁷¹ Procesul-verbal Nr. 15 din 16.07.2015 al ședinței Consiliului de Observatori al Instituției Publice Naționale a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, accesibil online la <http://goo.gl/Rh71eE>.

CAPITOLUL III:

Analiza calitativă a activității Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”

Activitatea unei structuri, organizații sau instituții poate fi analizată în baza unor performanțe, indicatori sau elemente-cheie care să reflecte progresul sau regresul pe anumite segmente. Astfel, dacă în primele două capitole ale acestui studiu activitatea CO al Companiei a fost analizată din perspectiva cadrului legal și a factorului cantitativ, atunci în acest capitol ne vom referi la aspectul calitativ al activității acestei structuri prin evidențierea a trei direcții sau indicatori de bază identificați, și anume: a) transparența și vizibilitatea, b) modul de activitate și eficiență și c) independența și factorul politic.

A. **Transparența și vizibilitatea CO**

Potrivit legislației și normelor interne, activitatea CO trebuie să fie una transparentă. Aproape toate hotărârile, procesele-verbale și anexele la acestea (cu unele excepții) sunt plasate pe website-ul Companiei⁷². Începând cu anul 2011, pe platforma online a Companiei au început a fi plasate și declarațiile de interes personal ale membrilor CO și președintelui Companiei⁷³. Totuși acestea au fost făcute publice de către membrii CO doar pentru anii 2011 și 2012. Pentru anii 2013 și 2014 doar un singur membru al CO (Doina Deleu) a continuat să publice pe website-ul Companiei declarația de interes personal.

Este de remarcat faptul că de-a lungul timpului au existat și situații când anumite documente nu au fost publicate pe website. Potrivit foștilor și actualilor membri ai CO intervievați pentru studiul de față, majoritatea acestor documente s-a referit la cazurile când acestea conțineau date confidențiale ale persoanelor

⁷² Hotărârile pot fi accesate la <http://goo.gl/TcWIVw>, iar Procesele verbale la <http://goo.gl/4HbGjZ>. Unele Anexe, în special cele ce țin de anumite chestiuni economice și financiare, nu au fost plasate pe pagina de internet sau au fost plasate însă ulterior au fost excluse. Ludmila Vasilache, fosta președintă a CO, în prezent membră: „Activitatea CO este total transparentă. Toate rapoartele anuale sunt publicate pe site-ul trm.md”. Interviu cu Ludmila Vasilache, membră și fostă președintă a CO, 29 septembrie 2015.

⁷³ Declarațiile de interes personal ale membrilor Consiliului de Observatori și președintele IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pot fi accesate la <http://goo.gl/w4xt1j>.

sau secrete comerciale ale unor companii⁷⁴. Decizia de a face publică anumită informație era luată de către CO, care se baza pe legislația în vigoare⁷⁵.

De asemenea, și ședințele CO sunt publice. Fiecare poate să asiste la ele. Spre exemplu, un simplu calcul demonstrează că, până în decembrie 2013, la aproximativ 90% din ședințele CO participau diferiți invitați, inclusiv din afara Companiei și, totodată, aproape la fiecare ședință era prezentă conducerea Companiei, șefii principalelor departamente, membri ai societății civile sau simpli cetățeni care manifestau anumite nemulțumiri față de activitatea Companiei⁷⁶.

Majoritatea foștilor și actualilor membri ai CO a menționat că activitatea entității este total transparentă, pe când experții media și deputații din Parlamentul Republicii Moldova (actuali și foști membri ai Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media) au admis că transparența CO este parțială. Or, potrivit acestora, transparența nu înseamnă doar accesul liber la ședințele CO, precum și accesarea liberă a hotărârilor aprobate, ci și modul și interesul care au fost puse înainte ca o anumită decizie să fie adoptată. Cazul ultimului concurs de selectare și numire a președintelui Companiei denotă faptul „că ceva este putred la mijloc. Noi nici până azi nu avem un răspuns clar de ce acest concurs a iscat atâta neclaritate și chiar divergențe între membrii CO”⁷⁷.

În 2010, CO a organizat pentru prima dată o serie de întâlniri cu cetățenii Republicii Moldova unde s-au discutat diferite probleme referitoare la activitatea Companiei. Practica aceasta nu a fost continuată din considerentul că, potrivit unui fost membru al CO, întâlnirile aveau un caracter formal⁷⁸.

Participarea activă a societății civile, dar mai ales a organizațiilor de media la ședințele CO și consultarea acestora pe marginea diferitor subiecte legate de activitatea Companiei a fost mai intensă și mai vizibilă în perioada anilor 2010-2013; ulterior, participările experților și organizațiilor media de profil la ședințele CO și la procesul consultativ s-au diminuat. Colaborarea eficientă în perioada menționată, 2010-2013, s-a datorat în mare parte conducerii de atunci a CO, care era foarte deschisă spre astfel de acțiuni și activități, de altfel menționate în legislația privind atribuțiile CO: Codul audiovizualului și Regulamentul CO⁷⁹.

74 Interviu cu Eugen Ribca, fost membru și președinte al CO, 24 septembrie 2015; Interviu cu Doilea Deleu, membru și președinte a CO, 24 septembrie 2015. Doina Deleu : "Părerea mea e că activitatea CO este total transparentă. Ședințele sunt publice, hotărârile și procesele verbale ale CO la fel. Orice informație poate fi găsită pe website-ul Companiei. Pe de altă parte, actele normative stabilesc foarte clar care informații constituie secret sau nu pot fi răspândite: Legea privind protecția datelor cu caracter personal, Legea cu privire la secretul comercial, secretul de stat, Legea salarizării și alte norme de drept, inclusiv Codul de Conduită al membrului CO IPNA „Teleradio Moldova”, aprobat prin Hotărârea 124 din 11 decembrie 2012”.

75 Interviu Raisa Lozinschi, fostă membră a CO, redactor șef Ziarul Național, 5 octombrie 2015.

76 Ibidem.

77 Interviu cu Maria Ciobanu, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, 30 octombrie 2015. Interviu cu Chiril Lucinschi, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, fost președinte al Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, 30 octombrie 2015.

78 Interviu cu Eugen Ribca, fost membru și președinte al CO, 24 septembrie 2015.

79 Spre exemplu, doar pe parcursul anilor 2010-2013, Asociația Presei Electronice din Moldova a elaborat și prezentat nouă rapoarte și studii de cercetare care au avut drept tematică IPNA Compania „Teleradio-Moldova” (implicit două dintre acestea s-au referit direct la Consiliul de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”). Discutarea acestora se făcea în acea perioadă cu invitarea la ședințele CO a autorilor acestor rapoarte. Rapoartele de cercetare pot fi accesate pe pagina web a APEL.

B. Modul de activitate și eficiență

Activitatea CO în ultimii șase ani (perioada anilor 2009-2015) poate fi divizată în două etape. Prima din ele este din 2009 până în decembrie 2013, iar a doua, din decembrie 2013 până în prezent.

Prima perioadă menționată a fost una ascendentă și a pus accentul pe consolidarea capacităților Companiei și elaborarea cadrului normativ intern: regulamente, norme interne de funcționare, scheme de încadrare, sistem nou de salarizare etc.⁸⁰. Eficiența în această perioadă, chiar dacă nu a fost maximă (așa cum o califică unii experți media)⁸¹, poate fi explicată prin existența unor persoane competente în componența CO, care erau deschise mai ales în ceea ce privește colaborarea și consultarea cu societatea civilă, organizațiile media și chiar publicul larg – reprezentat de către cetățenii Republicii Moldova.

Implicarea societății civile în procesul de consultanță și suport a fost un alt factor important al primei perioade, care a contribuit la reformarea acestei instituții⁸². Hotărârile și documentele adoptate până în decembrie 2013 au fost elaborate în mare parte cu suportul organizațiilor media naționale și internaționale și au creat niște reguli clare despre cum trebuie să funcționeze și să activeze audiovizualul public⁸³.

A doua etapă în activitatea CO este o perioadă de stagnare și începe cu luna decembrie 2013, când a expirat mandatul a șase membri ai CO și a fost anunțat concurs pentru suplinirea acestora. Perioadă care continuă până în prezent. Este ineficientă atât din punct de vedere al activității – aproximativ 15 luni CO nu a activat și nu s-a întrunit în ședințe, cât și din punct de vedere al managementului deficitar ulterior – raportul de audit al Curții de Conturi, care a constatat „indici de fraudă” în activitatea Companiei în perioada 2013-2014 sau procedura de alegere a președintei Companiei în mai-iunie 2015 sunt doar niște exemple care confirmă această ipoteză.

Criza funcționalității CO din 2014 a fost legată de tergiversarea alegerii noilor membri ai CO, care este o prerogativă a Parlamentului Republicii Moldova. La acel moment s-au vehiculat diferite argumente⁸⁴, iar societatea civilă și organizațiile media au menționat de

⁸⁰ Fapt menționat și de rapoartele APEL. „Din câte putem vedea, CO al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” s-a axat pe parcursul a patru ani de activitate pe aprobarea modificărilor Schemei de încadrare în instituție, și mai puțin pe coordonarea, verificarea, și accelerarea, dacă era cazul, a procesului de implementare a noului sistem de salarizare”. APEL, *Calitatea deciziilor la nivel de conducere a Companiei „Teleradio-Moldova” (CO și administrație) cu referire la aplicarea noului sistem de salarizare*, Studiu de caz realizat în cadrul proiectului „Monitorizarea implementării noului sistem de salarizare la IPNA Compania „Teleradio-Moldova” ca element-cheie în asigurarea reformelor. Proiect realizat de Asociația Presei Electronice cu sprijinul Programului Mass-media al Fundației Soros-Moldova, Chișinău, 2013, p. 5, accesibil online la <http://goo.gl/3ZPxxO>.

⁸¹ Interviu cu Petru Macovei, director executiv API, 5 octombrie 2015.

⁸² Interviu cu Ion Bunduchi, director executiv APEL, 30 septembrie 2015.

⁸³ Interviu cu Olivia Pîrțac, expertă legislație media, 16 octombrie 2015.

⁸⁴ Vicepreședintele Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media de atunci Valeriu Saharneanu a declarat că motivul real al tergiversării a fost factorul politic și anume că partidele politice nu puteau ajunge la un numitor comun cine și câți membri ai CO are dreptul să numească. Agenția de știri Info-Prim-Neo menționa atunci, citându-l pe Valeriu Saharneanu: „comisia ar fi desfășurat interviurile pentru 12 candidați și urma să aibă loc o ședință în care să fie anunțați cei șase candidați selectați, care ulterior să fie numiți de Parlament. Ședința însă a fost amânată. Potrivit deputatului, fracțiunea PLR a propus ca fiecare partid din coaliție să susțină câte doi membri ai CO din cei șase, dar celelalte două componente din coaliție, PLDM și PDM, se opun. Acestea propun ca partajarea să se facă în formula trei membri de la PLDM, doi – de la PDM și unul - de la PLR”. Agenția de știri Info-Prim Neo, *Parlamentul a sabotat activitatea Consiliului de Observatori al „Teleradio-Moldova”*, accesibil online la <http://goo.gl/91KL1O>.

nenumerate ori că nefuncționalitatea CO este în detrimentul activității normale a Companiei. Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a reușit să aleagă noii membri ai CO (numai patru, de altfel) doar în luna martie 2015. De facto, prin această tergiversare, Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media nu a încălcat legislația din simplul considerent că aceasta, legislația, nu specifică termeni procedurali clari și concreți când trebuie să fie aleși noii membri ai CO.

Referindu-se la situația crizei CO din 2014, membrii Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media au declarat în cadrul unui interviu efectuat pentru acest studiu că vina nu le aparține lor pentru că: „au fost câteva tentative de selectare a membrilor CO în 2014, candidații chiar fuseseră audiați, dar nu s-a mai reușit alegerea lor, de fiecare dată interveneau anumite solicitări gen studierea dosarelor”⁸⁵.

Experții media susțin că criza CO din 2014 a avut loc din cauza legislației imperfecte, care necesită a fi revizuită și amendată. Și anume, în primul rând, legislația audiovizuală ar trebui să prevadă clar nu doar modalitatea și procedura de numire a membrilor CO, dar și termenele în care trebuie să fie numiți membrii noi. Iar în al doilea rând, legislația audiovizualului ar trebui să conțină o prevedere care să menționeze expres că foștii membri ai CO trebuie să-și ducă mandatul până la numirea în funcție a noilor membri⁸⁶. De altfel, aceste prevederi sunt menționate și în proiectul noului Cod al audiovizualului (art. 123)⁸⁷.

Una din situațiile care au subliniat problemele de eficiență a CO este și cazul **raportului de audit al Curții Constituționale din Republica Moldova privind gestionarea fondurilor publice asociat situațiilor financiare la Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” pe anii 2013-2014**, examinat în cadrul unei ședințe publice la 31 martie 2015⁸⁸. Chiar dacă acest raport menționează direct că au fost înregistrate numeroase încălcări prin „indici de fraudă, prin neacumularea veniturilor din servicii de coproducție, publicitate, locațiune și altele”⁸⁹, reacția și răspunsul CO la acesta s-a soldat doar cu emiterea unor hotărâri, care au bifat într-un fel că CO a luat act de acest raport⁹⁰.

85 Interviul cu Maria Ciobanu, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, membru al Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, 30 octombrie 2015.

86 Ibidem.

87 APEL, *Codul audiovizualului al Republicii Moldova*. Proiect de lege, accesibil online la <http://goo.gl/mxyWWu>.

88 Curtea de Conturi a Republicii Moldova, *Raportul auditului conformității gestionării fondurilor publice asociat auditului situațiilor financiare la IPNA Compania „Teleradio-Moldova” pe anii 2013-2014*, accesibil online la <http://goo.gl/3DqWpp>.

89 „Adevărul”, *Cheltuieli nejustificate și venituri de milioane ratate la „Teleradio Moldova”*, accesibil online la <http://goo.gl/FoAd5h>, și Curtea de Conturi a Republicii Moldova, *Misiunea de audit la Compania „Teleradio-Moldova”*, accesibil online la <http://goo.gl/y5uN05>.

90 Chiar dacă au fost emise câteva hotărâri ale CO pe marginea acestui subiect, acestea nu s-au încheiat (cel puțin până în prezent, la mai mult de jumătate de an de la raportul Curții de Conturi) cu nici o investigație internă sau o decizie definitivă. Doina Deleu, președinta actuală a CO, într-un interviu pentru acest studiu a menționat că CO a făcut sesizările de rigoare la adresa organelor de drept pentru ca cei care vor fi găsiți vinovați să fie trași la răspundere penală.

Administrativ însă nu s-au întreprins acțiuni concrete pentru a stabili cine este vinovat de cele menționate în raportul Curții de Conturi⁹¹.

Potrivit experților media, în oricare altă țară democratică unde mass-media publică este independentă și transparentă, astfel de rapoarte ar fi servit temei pentru demisii ale unor persoane concrete, iar „CO, în acest sens, trebuia să ia măsuri foarte drastice, pentru că raportul Curții de Conturi spune clar – au fost delapidăți bani publici”⁹². În cazul IPNA Compania „Teleradio-Moldova” acesta, încă, nu a avut nicio finalitate. Președinta CO, Doina Deleu, a menționat că CO a luat act de acest raport de audit, l-a discutat în cadrul ședințelor și a sesizat toate organele de drept, însă până în prezent nu există anumite rezultate⁹³.

Dacă vorbim de activitatea CO, aceasta în mare parte se rezumă doar la emiterea de hotărâri care nu au nicio finalitate în acțiuni și decizii concrete. Cazul raportului de audit al Curții de Conturi a demonstrat încă o dată că procesul de luare a deciziilor în Companie este unul greșit, la toate etapele lui. Reforma managerială este probabil cea mai importantă pe care trebuie să fie pus accentul, iar pentru aceasta trebuie amendată legislația. Potrivit experților, competențele președintelui Companiei trebuie diminuate, la nivel de manager de accesare a fondurilor publice cu structurile de stat, în schimb toate deciziile care vizează cadrele și personalul Companiei să intre exclusiv în atribuțiile directorilor TV sau Radio⁹⁴.

În prezent, IPNA Compania „Teleradio-Moldova” are aproximativ 900 de angajați. Este o mega-redacție, care ar trebui să se ghideze de principiul profesionalismului. Experții media, dar și fosta conducere a TV publice din 2010-2012 au menționat de nenumărate ori că pentru ca IPNA Compania „Teleradio-Moldova” să devină una eficientă sunt necesare optimizări ale personalului Companiei⁹⁵. Problema majoră în acest sens însă este legislația muncii care este imperfectă. De altfel, promovarea ideii de amendare a acestei legislații ar trebui să fie un interes și o datorie și a CO⁹⁶.

O problemă majoră în cazul CO este și nerespectarea principiului diversității profesionale și de expertiză a membrilor (de altfel, cum este menționat în Codul

91 Importanța concluziilor auditului Curții de Conturi a Republicii Moldova în cazul Companiei a fost inclusă drept recomandare într-un raport de cercetare elaborat de către Fundația Soros-Moldova. Acesta menționează că în cazul serviciului media public: „trebuie să se acorde o mai mare atenție rezultatelor controalelor efectuate de Curtea de Conturi la „Teleradio-Moldova””. Liana Ganea, Oana Ganea, Ludmila Gamurari, Cristian Ghinea, *Pluralismul extern al mass-media în Republica Moldova - între oportunitate și realitate*, Editura ARC, Chișinău, 2014, p. 50, accesibil online la <http://goo.gl/x1eWNu>.

92 Interviu cu Petru Macovei, director executiv API, 5 octombrie 2015.

93 Interviu cu Doina Deleu, membru și președintă a CO, 29 octombrie 2015.

94 Interviu cu Petru Macovei, director executiv API, 5 octombrie 2015.

95 „Jurnal de Chișinău”, Angela Sirbu: „Trebuie să candidez în 2010 la funcția de președintă a TRM”, accesibil online la <http://goo.gl/5Otgl8>.

96 Un fost reprezentant al echipei manageriale a Companiei a declarat într-un interviu pentru acest studiu că: „Atâta timp cât Compania nu va trece la un buget bazat pe proiecte – fie pentru emisiuni estivale, fie pentru cele de sărbătoare, fie campanii tematice – bugetul Companiei va rămâne o mare necunoscută. Statele de personal sunt umflate, ceea ce încurajează neperformanța, neprofesionalismul, parazitismul. Dacă ar fi mai puțini angajați cu norme mai mari, salariile ar fi mai competitive. De asemenea, nu e clară activitatea departamentului marketing al Companiei, care administrează o sursă importantă de venituri”.

audiovizualului la capitolul condițiile care trebuie respectate în procesul alegerii/numirii membrilor CO). Astfel, din cei șapte membri ai CO, câți există la etapa actuală, trei sunt jurnaliști, doi – regizori, unul – filolog și unul – jurist. Lipsesc cu desăvârșire persoanele cu aptitudini și calificări tehnice și tehnologice, economiști, specialiști în finanțe și administrare⁹⁷. În interviurile efectuate pentru acest studiu, membrii CCA au menționat că instituția organizează concursurile pentru alegerea membrilor noi CO luând în calcul toate normele și prevederile specificate în legislație, însă persoane cu astfel de calificări nu participă la concurs⁹⁸. Se pare că lipsa specialiștilor în finanțe și administrare chiar este o problemă majoră, fiind menționată atât de experți media, cât și de către foștii și actualii membri ai CO, care subliniază faptul că, „începând cu 2010, CO nu a efectuat niciun control privind modul de utilizare a fondurilor Companiei”⁹⁹.

Pe de altă parte, reticența persoanelor profesioniste de a participa la concursurile de suplinire a locurilor vacante în CO se explică în mare parte prin faptul că procedura de alegere este una influențată de factorul politic¹⁰⁰ – dacă nu la prima etapă (CCA), atunci cu siguranță la a doua etapă, cea decisivă (Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media)¹⁰¹.

Alegerea președintelui IPNA Compania “Teleradio-Moldova” la începutul lunii iunie 2015 a fost un exemplu care de asemenea a evidențiat lipsa eficienței, independenței și capacității de profesionalism a membrilor CO. Astfel, la 4 decembrie 2014, Constantin Marin și-a prezentat demisia din funcția de președinte al IPNA Compania „Teleradio Moldova”. În luna aprilie și respectiv mai 2015, CO a organizat două concursuri pentru suplinirea acestei funcții. La primul concurs din luna aprilie, candidatul nu a fost ales și a urmat un al doilea concurs, în luna mai, la care și-au depus dosarul de participare patru candidați: Ghenadie Brega, Olga Bordeianu, Ion Terguță și Nicu Scorpan. La ședința CO din 4 iunie 2015, Olga Bordeianu a fost aleasă în funcția de președintă a IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Pentru ea au votat cinci dintre cei șapte membri ai CO. Candidatura lui Ion Terguță a acumulat două voturi, iar Ghenadie Brega și Nicu Scorpan nu au acumulat niciun vot¹⁰².

Mass-media autohtonă a scris că numirea Olgăi Bordeianu în calitatea de președintă

⁹⁷ Lipsa acestor specialiști în componența CO se explică și prin faptul că IPNA încă din 2009 nu poate să rezolve problema salarizării angajaților Companiei. Numărul hotărârilor adoptate de către CO la acest capitol în perioada 2010-2015 a fost foarte mare în fiecare an, ceea ce demonstrează necesitatea elaborării și adoptării unui mecanism clar și definitiv de salarizare. Această problemă însă nu poate fi rezolvată anume din considerentul că nu există specialiști în domeniu în componența actuală a CO.

⁹⁸ Interviu cu Cristina Mițu, membru CCA, 6 octombrie 2015.

⁹⁹ Interviu cu Raisa Lozinschi, fostă membră a CO, redactor-șef, “Ziarul Național”, 5 octombrie 2015.

¹⁰⁰ Cazul lui Valeriu Ghilaș, Ion Verbeniuc, Petru Macovei sau Ion Bunduchi reflectat mai jos vine să infirmă afirmația membrilor CCA și ai Comisiei parlamentare. Or, principala piatră de poticnire în acest caz este modalitatea de selectare a candidaților. Aceștia de cele mai multe ori (dacă nu în toate cazurile) nu sunt aleși în baza profesionalismului și experienței lor, ci mai degrabă luându-se în calcul factorul politic și apropierea candidaților de un anumit partid parlamentar, care are putere de decizie la procedura de selectare a candidaților.

¹⁰¹ Agora.md, *ONG-urile de media: „Nu politizați Consiliul de Observatori al TRM”*, accesibil online la <http://goo.gl/n3ShCj>.

¹⁰² Trm.md, *Bordeianu Olga a fost aleasă de către CO în funcția de președinte al TRM*, accesibil online la <http://goo.gl/sPZQuN>.

a Companiei s-a făcut cu încălcări ale condițiilor care trebuie îndeplinite de un candidat la această funcție¹⁰³, dar și pentru faptul că „și-a obținut fotoliul de președinte al radiodifuzorului public în baza unui CV fals”¹⁰⁴. De asemenea și societatea civilă a criticat decizia CO, iar mai multe ONG-uri de media au cerut demisia de onoare a celor cinci membri care au votat această candidatură, fără a fi studiat și analizat suficient dosarele participanților la concurs¹⁰⁵. Cu toate acestea, CO nu și-a schimbat decizia, iar Olga Bordeianu a rămas în funcție¹⁰⁶. Președinta de atunci a CO, Ludmila Vasilache, s-a rezumat doar să declare că „i-a atras atenția Olgăi Bordeianu asupra faptului că CO poate demite președintele în cazul în care compania publică nu înregistrează progrese semnificative într-o perioadă de șase luni de la intrarea în funcție sau dacă nu înregistrează performanțele stabilite și acceptate de CO la numirea în funcție”¹⁰⁷.

Într-un comentariu pentru portalul Media-Azi, Eugen Rîbca, expert media și fost președinte al CO, declara că membrii CO au fost responsabili în totalitate de procesul de selectare și a fost de datoria lor să verifice toată informația din proiectele de intenție sau CV, iar în condițiile în care „candidata nu are anii necesari de activitate în domeniu, numirea în funcție a unei persoane care nu întrunește condițiile expuse expres în Regulamentul ad-hoc al CO este o situație gravă... Cred că putem vorbi despre o problemă gravă în ceea ce privește legalitatea activității acestui Consiliu de Observatori”¹⁰⁸.

Trebuie să menționăm și faptul că, de aproximativ opt luni, din februarie 2015, radiodifuziunea publică nu are director (după expirarea mandatului fostului director, Alexandru Dorogan), iar de procedura de organizare a concursului pentru suplinirea acestei funcții, precum și de cea de selectare și numire este responsabil, potrivit Codului audiovizualului și Regulamentului CO, în exclusivitate Consiliul de Observatori. Chiar dacă au fost organizate două concursuri, nici până în prezent CO nu a reușit să aleagă un director pentru radioul public. Principala cauză, menționată de Doina Deleu, președinta CO, a fost cea că nici un candidat care a participat la cele două concursuri organizate în 2015 nu a acumulat ma-

¹⁰³ Potrivit declarației membrului CO, Petru Grozavu, care de fapt a votat pentru candidatura Olgăi Bordeianu, „Olga Bordeianu nu întrunea integral condițiile concursului pentru alegerea președintelui TRM (s-a constatat că nu are mai mult de 9 ani de activitate în domeniul mass-media, în loc de 10, potrivit Regulamentului). Demersul meu venea ca urmare a verificărilor suplimentare la dosarul Olgăi Bordeianu, pe care le solicitasem CO în data de 5 iunie, după ce în presă au apărut mai multe acuzații și suspiciuni pe marginea alegerii acesteia în funcția de președinte al TRM”. „Ziarul de Gardă”, *Declarație de presă, „Olga Bordeianu nu întrunea condițiile concursului”*, accesibilă online la <http://goo.gl/shphWh>.

¹⁰⁴ „Jurnal de Chișinău”, *Noul președinte TRM, Olga Bordeianu, și-a obținut fotoliul în baza unui CV fals*, accesibil online la <http://goo.gl/jAxgn0>. De altfel, cel care a demonstrat falsul în CV al Olgăi Bordeianu a fost bloggerul Vitalie Cojocari printr-o postare pe blogul său personal „Noul președinte al Teleradio-Moldova a mințit în CV? New York Film Academy spune că nu a avut nicio studentă cu numele Bordeianu Olga”, accesibilă online la <http://goo.gl/Xh3yVD>.

¹⁰⁵ Media-Azi.md, *Olga Bordeianu rămâne în funcția de președintă a TRM*, accesibil online la <http://goo.gl/Hfrkwl>.

¹⁰⁶ „Adevărul”, *Controversele de la Teleradio Moldova. Olga Bordeianu rămâne președintele companiei*, accesibil online la <http://goo.gl/kty80Y>.

¹⁰⁷ Media-Azi.md, *Olga Bordeianu rămâne în funcția de președintă a TRM*, art. cit., accesibil online la <http://goo.gl/Hfrkwl>.

¹⁰⁸ Media-Azi.md, *Expert media: În Consiliul de Observatori este lipsă totală de transparență*, accesibil online la <http://goo.gl/vOt75P>.

joritatea de voturi, astfel, „am hotărât să așteptăm numirea de către Parlament a încă doi membri ai CO și, cu certitudine, CO în componența sa deplină de nouă membri va alege cu cinci voturi directorul radiodifuziunii”¹⁰⁹.

Putem afirma că CO a încercat să implementeze reforme pentru modernizarea IPNA Compania „Teleradio-Moldova” doar în perioada 2009–2013. Acestea în mare parte s-au axat pe modificarea regulamentelor interne, fapt menționat și de studiul „Reformele în domeniul mass-media în perioada 2009-2013: între promisiuni și fapte”¹¹⁰. Totuși, reforma în sine nu înseamnă doar adoptarea de regulamente și hotărâri, ci și existența unor specialiști profesioniști în diferite domenii care ar putea moderniza și dezvolta audiovizualul public.

Astfel, reformarea și modernizarea Companiei s-a oprit la etapa modificării cadrului normativ, iar criza CO din 2014, care a vizat tergiversarea alegerii noilor membri ai acestei structuri, a confirmat încă o dată faptul că factorul politic este încă unul determinant (dacă nu cel mai important) în activitatea acestei structuri.

C. **Independența și factorul politic**

Independența redusă, dar și implicarea factorului politic în activitatea CO poate fi dedusă din însăși procedura legală de alegere și numire a membrilor pentru această entitate. Condițiile de selectare sunt specificate în Codul audiovizualului (art. 56, p. 3)¹¹¹. Acestea prevăd că CCA este instituția care organizează concursul și tot ea este cea care ulterior înaintează candidaturile (câte doi candidați pentru fiecare post vacant) Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media pentru ca ulterior aceștia să fie aleși. Ingerința politicului în această procedură a fost constatată atât de rapoartele organizațiilor de media¹¹², cât și de experții media sau candidații care au participat la concurs. Și foștii membri ai Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media au confirmat faptul că procedura de alegere a membrilor CO este influențată de factorul politic¹¹³.

Chiar dacă procedura de selectare a membrilor CO este una transparentă (fiecare persoană care întrunește condițiile menționate în lege poate să depună dosarul și să participe la concurs), aceasta însă este una incorectă și influențată

¹⁰⁹ Interviu cu Doina Deleu, membru și președintă a CO, 4 noiembrie 2015.

¹¹⁰ Petru Macovei, Nadine Gogu, Ion Bunduchi, *Reformele în domeniul mass-media în perioada 2009-2013: între promisiuni și fapte*. Studiu privind realizarea obiectivelor și acțiunilor prioritare ale Guvernului Republicii Moldova în domeniul mass-media, stabilite în programele de guvernare din perioada 2009-2013, Chișinău 2014, p. 42-43, accesibil online la <http://goo.gl/A4QpKl>.

¹¹¹ *Codul Audiovizualului al Republicii Moldova*, publicat la 18.08.2006 în Monitorul Oficial Nr. 131-133, accesibil online la <http://goo.gl/ZjGkv6>.

¹¹² *Vezi Raportul asupra situației presei în Republica Moldova în anul 2014*, elaborat de Centrul pentru Jurnalism Independent din Moldova, accesibil online la <http://goo.gl/Vo026N>.

¹¹³ A se vedea aici declarațiile membrilor Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media: Valeriu Saharneanu în 2014, Corina Fusu în 2013 și Iurie Bolboceanu în 2012.

politic în totalitate, mai ales prin cele două „filtre” de selectare a membrilor CO. Primul filtru în acest sens este CCA, iar al doilea Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media. „Eficiența” acestor filtre poate fi reflectată în două exemple foarte concludente.

1) Modalitatea de „filtrare” a candidaților de către CCA. Potrivit experților, la ultimele trei concursuri organizate de către CCA au participat candidați care, dacă erau selectați de CCA și desemnați de Parlament, ar fi adus, cu siguranță, calitate și plusvaloare activității CO, mai ales la capitolul tehnic și tehnologic¹¹⁴. Este vorba în acest caz de ex-directorul Î.S. Radiocomunicații – Valeriu Elaș, și ex-directorul tehnic al IPNA „Teleradio-Moldova” – Ion Verbeniuc¹¹⁵. Aceștia însă nu au trecut mai departe de selecția făcută de CCA, iar motivul principal a fost, potrivit experților, faptul că nu au avut acoperire politică¹¹⁶.

2) Modalitatea de „filtrare” a candidaților de către Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media. În luna decembrie 2013, CCA a selectat 12 candidați finali pentru ocuparea a șase funcții de membru în CO. Printre cei aleși s-au numărat și directorul executiv al APEL, Ion Bunduchi; și directorul executiv al API, Petru Macovei¹¹⁷, calificați de societatea civilă și breasla jurnalistică drept unii din cei mai buni experți media și specialiști în domeniul audiovizualului. După lungi tergiversări¹¹⁸, perioada în care CO nu a activat din lipsă de cvorum, în luna februarie 2015, Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a reluat audierile de selectare a celor șase membri CO. Ca rezultat, au fost numiți patru membri ai CO: Vitalie Țapeș (care a fost numit pentru un al doilea mandat consecutiv), Ludmila Vasilache, Stella Nistor și Lilia Gurez¹¹⁹. Candidaturile lui Ion Bunduchi și Petru Macovei nu au acumulat numărul suficient de voturi¹²⁰. Atât actualii, cât și foștii membri ai Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

114 În actuala componență a CO, există probleme referitoare la competențele și domeniile de expertiză ale membrilor. Inexistența unor persoane cu capacități tehnice și tehnologice este o reală problemă, mai ales acum, când Compania trebuie să facă față procesului digitalizării. De asemenea, pe parcursul interviurilor cu membrii CO și experții media, aceștia au menționat faptul că nu există specialiști în domeniul de audit, financiar printre membrii CO, însă ar avea nevoie, mai ales în lumina ultimului raport de audit al Curții de Conturi din Republica Moldova.

115 Agora.md, *Două candidaturi noi pentru Consiliul de Observatori al TRM*, accesibil online la <http://goo.gl/Vmniv8>; Trm.md, *CCA anunță un nou concurs pentru suplinirea a două funcții de membru al CO*, accesibil online <http://goo.gl/yzmoR6>.

116 Interviu cu Ion Bunduchi, director executiv APEL, 30 Septembrie 2015.

117 Media-azi.md, *CCA a ales 12 candidați pentru șase funcții la Consiliul de Observatori al TRM*, accesibil online la <http://goo.gl/X5iYM3>.

118 Potrivit experților media, tergiversarea nominalizării membrilor în Consiliul de Observatori al TRM ar avea la bază motive politice. Ion Bunduchi menționa la acel moment că „procesul de desemnare este tergiversat, pentru că partidele de la guvernare încă nu au ajuns la o înțelegere cui și câte locuri să-i revină în CO”, <http://goo.gl/bldDHM>. Fapt menționat și de către Valeriu Saharneanu, ex-deputat și membru al Comisiei parlamentare, cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

119 Trm.md, *Noi membri ai Consiliului de Observatori, confirmați de Parlament*, accesibil la <http://goo.gl/hH1RbN>. Politik.md, *Consilier PLDM și șef de serviciu de presă de minister al PD - numiți în Consiliul de Observatori la „Teleradio-Moldova”*, accesibil online la <http://goo.gl/wLvF0u>.

120 Petru Macovei, director executiv API: „Când am participat la concursul de selectare a membrilor CO, o doamnă deputat mi-a spus direct, cu părerea de rău nu vă putem promova din simplul considerent că nu aveți acoperire politică”. Interviu cu Petru Macovei, director executiv API, 5 octombrie 2015.

au menționat că le pare rău că asemenea specialiști ca Petru Macovei și Ion Bunduchi nu au fost aleși, dar „asta s-a întâmplat în procesul votului, domniile lor neacumulând numărul necesar de voturi”¹²¹.

Directorul executiv al APEL, Ion Bunduchi, unul din participanții la concursul de selectare a membrilor CO, a subliniat de mai multe ori că factorul politic este unul determinat. „Jocuri de-a democrația și la CCA, și la CO, și la Comisia parlamentară. Păcat de timpul pierdut de toți, inclusiv de mine. Câinele european latră, iar caravana asiatico-moldovenească merge înainte”¹²².

Membrii CCA care au fost intervievați pentru acest studiu susțin că instituția lor întotdeauna a respectat toate condițiile menționate în legislație pentru organizarea concursului de selectare a CO, iar decizia de selectare aparține exclusiv Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media¹²³.

Totuși, potrivit mai multor experți media, procedura de selectare pe criteriu politic nu este o problemă în sine. Problema majoră intervine în momentul când membrii aleși ai CO continuă, după numirea lor, să fie influențați de factorul politic și să adopte hotărâri sau decizii ghidându-se de acesta. Potrivit lui Petru Macovei, director executiv API, în acest caz: „putem vorbi despre o independență foarte relativă a CO, pentru că deciziile cele mai importante se iau, în opinia mea, după consultarea cu partidele politice, care i-au desemnat sau promovat”¹²⁴.

Modalitatea de alegere pe criteriu politic există și în alte țări. Un exemplu în acest caz este Franța sau Slovenia. Marea diferență însă este în mentalitatea politicianilor și gradul avansat de democrație în aceste țări. Clasa politică în exemplele menționate mai sus este una care a ajuns la o maturitate din punct de vedere a normelor democratice și înțelege că pentru ca astfel de structuri și instituții ca CO să funcționeze este nevoie ca în funcțiile de management și conducere să fie promovați oameni cu experiență, profesionalism și integritate. Spre exemplu, proiectul noii legi a Codului audiovizualului, în art. 123 (p.5), punctează câteva cerințe și calități care ar trebui întrunite de către candidații la funcția de membru al CO, printre acestea „să aibă o reputație ireproșabilă confirmată prin cel puțin trei scrisori de recomandare din partea organizațiilor nonguvernamentale de specialitate”¹²⁵.

În cazul Republicii Moldova, problema este legată de mentalitatea politicianilor și imaturitatea clasei politice care mai crede ca mass-media publică este un

121 Interviu cu Maria Ciobanu, deputat, membră a Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, 30 octombrie 2015. Interviu cu Chiril Lucinschi, deputat, fost președinte al Comisiei parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, 30 octombrie 2015.

122 Media-azi.md, *Potrivit experților media, tergiversarea nominalizării membrilor în Consiliul de Observatori al TRM ar avea la bază motive politice*, accesibil la <http://goo.gl/bldDHM>.

123 Interviu cu Cristina Mițu, membru CCA, 6 octombrie 2015.

124 Interviu cu Petru Macovei, director executiv API, 5 octombrie 2015.

125 APEL, *Codul audiovizualului al Republicii Moldova*. Proiect de lege, accesibil online la <http://goo.gl/mxyWWu>

fel de proprietate a lor¹²⁶. Pentru ca lucrurile să se schimbe calitativ clasa politică trebuie să înțeleagă că pentru binele Companiei e necesar să fie promovați profesioniști, care să nu dea rapoarte la partid, dar să modernizeze audiovizualul public¹²⁷.

Chiar dacă actualii membri ai CO care au fost intervievați au afirmat faptul că funcția de membru CO este apolitică, foștii membri ai CO și experții media susțin că factorul politic influențează decisiv activitatea acestei entități.

Pe de altă parte, gradul de angajare sau neangajare politică depinde de integritatea fiecărui membru al CO în parte. În mod normal, o instituție care supraveghează activitatea serviciului media public trebuie să existe/activeze, doar că, în primul rând, mecanismul de selectare a membrilor acestuia trebuie să fie schimbat¹²⁸, iar în al doilea rând, după alegerea lor, componenții CO trebuie să dea dovadă de verticalitate, profesionalism și independență de factorul politic.

Depolitizarea Companiei și a CO este o restanță a clasei politice din Republica Moldova¹²⁹. Chiar dacă aceasta era stabilită drept prioritate pentru partidele care au venit la guvernare în 2009, aceasta nu a fost implementată nici până în prezent. Alegerea unui Consiliu de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” profesionist și integru nu s-a reușit niciodată pe deplin, întrucât, cum a menționat Corina Fusu, „politicienii și partidele politice au reușit să-și facă de fiecare dată simpatizanți în această structură”¹³⁰.

Transparența și corectitudinea alegerii membrilor CO este mimată și formală. Practica arată că, concursurile de selectare a membrilor CO durează uneori ani în șir, așa cum a fost pe întreg parcursul anului 2014. Aceasta sugerează faptul că, în primul rând, legislația care se referă la Consiliul de Observatori este imperfectă și, în al doilea rând, că partidele politice nu puteau ajunge la o înțelegere privind candidații care trebuie aleși. Concluzia de bază de pe urma concursurilor și a procedurii de alegere de către Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media e cea că, de cele mai multe ori, candidaturile care întrunesc cele mai multe voturi și sunt alese în calitate de membri ai CO nu sunt în multe cazuri cele mai competente, iar neagrearea acestora de către societatea civilă confirmă această ipoteză.

¹²⁶ Victor Gotișan, Olivia Pîrțac, Vitalie Dogaru, Roxana Teodorcic, Tatiana Ețco, Cristina Mogîldea, *Harta Mediilor Digitale: Republica Moldova*, Chișinău, 2012, p. 41-42, accesibilă online la <https://goo.gl/53tAYs>.

¹²⁷ Interviu cu Petru Macovei, director executiv API, 5 octombrie 2015.

¹²⁸ Spre exemplu, în Marea Britanie, selecția pentru BBC Trust (Consiliul de Observatori al BBC) este una publică, organizată în bază de dosare și audieri la nivelul Departamentului pentru cultură, media și sport din cadrul Guvernului britanic. Condițiile de eligibilitate sunt clare și stricte, anume pentru a limita intrarea în concurs a persoanelor incompetente. Numirile sunt făcute de Consiliul Reginei (Queen in Council) la recomandările ministerelor din Guvern. Multe detalii despre modelul BBC Trust, cum funcționează acesta, precum și procedura de selecție a membrilor accesați <http://www.bbc.co.uk/bbctrust/>.

¹²⁹ Fapt menționat și de șeful delegației UE în Republica Moldova, Pirkka Tapiola. Potrivit lui, Republica Moldova are restanțe în ceea ce privește depolitizarea CCA și a IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Media-Azi.md, Pirkka Tapiola despre factorii care stopează reformele în mass-media autohtonă, accesibil online la <http://goo.gl/ekt8WQ>.

¹³⁰ Media-Azi.md, Președinții Comisiei Parlamentare pentru mass-media explică unde s-au „impotmolit” reformele din ultimii șase ani, accesibil online la <http://goo.gl/VzXall>.

CONCLUZII

Aspectul legal. Pornind de la interesul societății de a obține informații veridice, complete și operative de la radiodifuzorul public, Consiliul de Observatori și activitatea acestuia rămâne a fi subiect de interes public. Conform Codului audiovizualului, CO își desfășoară activitatea în baza propriului regulament, care conține dispoziții cu privire la principiile de activitate, atribuțiile, statutul membrilor, convocarea ședințelor, procedura de votare în cadrul ședințelor CO, organizarea activității CO și finanțarea activității structurii.

Dezavantajul major în activitatea CO rămâne a fi totuși cadrul legal lacunar, defectuos și confuz. Ne referim în special la Regulamentul CO, dar și la unele norme din Codul audiovizualului ce urmează a fi revizuite. Un exemplu concret este tergiversarea de către Parlament, timp de mai bine de un an (decembrie 2013 – februarie 2015), a alegerii noilor membri ai CO al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Pe parcursul întregului an 2014, CO a fost nefuncțional, având doar trei membri în loc de nouă. Și asta se întâmplă din cauza că legislația actuală nu prevede termenul și procedura pentru desemnarea noului membru de către legislativ, în cazul expirării mandatului predecesorului.

Aspectul cantitativ. În anii 2010, 2011 și 2012, CO a pus un accent deosebit pe evaluarea performanței Companiei și a conducerii acesteia, ceea ce a rezultat în numărul mare de hotărâri adoptate pe marginea acestui subiect. Astfel, CO a încercat identificarea stării de fapt în cadrul Companiei și stabilirea unor principii de funcționare pe viitor. Asigurarea transparenței Companiei a fost un alt aspect care s-a evidențiat în numărul mare de hotărâri emise de CO pe parcursul anilor 2010, 2011 și 2012, iar lansarea noului website al Companiei (în 2011) a facilitat creșterea gradului de transparență în acest sens.

De asemenea, în perioada anilor 2010-2013, CO a acordat o atenție deosebită subiectelor legate de activitatea de creație, grila de emisie a radiodifuzorilor publici, precum și evaluarea calității ciclurilor de emisiuni sau emisiuni aparte, în urma cărora au fost adoptate cumulativ în patru ani 61 de hotărâri. Prin numărul mare de hotărâri adoptate la aceste capitole s-a urmărit perfecționarea din punct de vedere calitativ, dar și cantitativ a conținutului video și audio al televiziunii și radiodifuziunii publice. Un element pozitiv în activitatea CO pe parcursul anilor

2010-2013 este și faptul că membrii lui au analizat și dezbătut în plenul ședințelor rapoarte de monitorizare și studii de cercetare efectuate de către organizațiile naționale și internaționale, care s-au referit la activitatea Companiei. Pe de altă parte, pe parcursul anului 2015 (perioada martie-septembrie), CO a adoptat cele mai multe hotărâri care s-au referit la subiectul funcțiilor vacante în CO, precum și la funcția de președinte al Companiei și funcția de director al radiodifuziunii, iar problemele legate de politica editorială, analiza activității de creație și grilei de emisie a Companiei au fost oarecum ignorate (doar patru hotărâri adoptate).

Aspectul calitativ. Cele mai mari succese au fost și sunt înregistrate la capitolul transparența CO. Ședințele CO sunt libere și oricine poate asista la acestea. De asemenea, cu mici excepții, toate documentele, hotărârile și procesele-verbale pot fi accesate online pe pagina online a Companiei (www.trm.md). Totuși anumite probleme pot fi sesizate la capitolul vizibilitate. Astfel, chiar dacă întrunirile CO cu publicul sunt o activitate menționată expres în Regulamentul entității, acestea au fost organizate doar pe parcursul anului 2010, ulterior renunțându-se la ele sub pretextul caracterului formal al acestor întruniri.

Modul de activitate și eficiența CO în perioada 2010-2015 au fost sincopate. Dacă în prima etapă (2010-2013) putem vorbi despre o activitate și o eficiență ascendente, aceasta explicându-se prin consistența colaborării cu societatea civilă și organizațiile media, precum și prin elaborarea cu succes a cadrului normativ intern: regulamente, norme interne de funcționare, scheme de încadrare, sistem nou de salarizare etc., a doua etapă (2014 – până în prezent) este descendentă fiind caracterizată prin problemele și provocările prin care a trecut CO (criza CO din 2014, concluziile negative ale raportului de audit al Curții de Conturi din Republica Moldova privind activitatea Companiei și scandalul legat de concursul de alegere a președintelui Companiei).

Indicatorul privind gradul de independență și imixtiunea factorului politic în activitatea CO este probabil cel mai sensibil aspect al activității CO. Existența celor „două filtre” în procesul de selecție a candidaților pentru funcția de membru al CO (a se înțelege corect: nu punem aici în discuție problema excluderii acestora) – CCA și Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media –, alături de imaturitatea clasei politice, care vede în CO un mijloc de control și influență a audiovizualului public, fac ca independența, credibilitatea și profesionalismul acestei structuri să fie puse sub semnul întrebării.

RECOMANDĂRI

Pe parcursul cercetării au fost identificate problemele, s-au tras concluziile și s-au enunțat în unele cazuri și recomandările. În acest compartiment vom încerca să sintetizăm cele mai importante recomandări, care trebuie să fie luate în calcul pentru ca activitatea Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” să fie îmbunătățită. Lista nu este una exhaustivă și poate fi completată pe parcursul evenimentului de prezentare și dezbateră a prezentului studiu.

1. Cadrul legal privind reglementarea activității CO al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”

- a. Problemă.** Existența unui cadru legal lacunar și confuz care reglementează activitatea CO al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”. Nici Regulamentul CO, nici Codul audiovizualului nu conțin prevederi legate de procedura privind desemnarea noilor membri ai Consiliului de Observatori de către Parlamentul Republicii Moldova, atât la expirarea mandatului, cât și în cazul intervenirii vacanței funcției.
- b. Recomandare.** Să fie adoptată noua versiune a Codului audiovizualului, care conține prevederi exprese privind modul de desemnare a membrilor CO, în particular se propune procedura menționată în art.123 (p.2). Cu titlul de excepție, până la adoptarea noului Cod al audiovizualului, membrii CO să modifice Regulamentul CO și să includă procedura nominalizată mai sus.

2. Mecanismul de monitorizare a activității CO al IPNA Compania „Teleradio-Moldova”

- a. Problemă.** Lipsa unui mecanism de control/monitorizare eficient asupra activității CO exercitat de către organul legislativ și societatea civilă.
- b. Recomandare.** Instituirea și elaborarea unui mecanism de control/monitorizare exercitat de către Parlament și societatea civilă asupra activității CO prin dezbateră raportului anual de activitate care urmează să fie depus în Parlament până la o dată limită (exemplul raportului anual al CCA, care este prezentat și dezbătut în Parlament).

3. Întărirea forței coercitive a CO

- a. Problemă.** Pe parcursul anilor, CO a devenit o fabrică de emis hotărâri, care de cele mai multe ori au un caracter constatator.
- b. Recomandare.** CO trebuie să devină o structură, ale cărei decizii să poarte un caracter executoriu. Astfel, este necesară întărirea forței coercitive a CO în privința hotărârilor/deciziilor adoptate.

4. Transparența și vizibilitatea CO

- a. Problemă.** La capitolul transparență, CO funcționează bine, însă problemele intervin când vine vorba despre vizibilitatea CO, care este una foarte joasă. Aceasta se întâmplă și din cauza că CO a renunțat în 2011 la ideea întrunirilor cu publicul.
- b. Recomandare.** Revenirea la organizarea întrunirilor/ședințelor speciale cu publicul și cu societatea civilă. CO trebuie să insiste pe o colaborare mai eficientă cu societatea civilă și mai ales cu organizațiile media atât naționale, cât și internaționale (exemplu: dezbateră publică a Caietului de Sarcini etc.)

5. Independența și factorul politic

- a. Problemă.** Imixtiunea factorului politic în procedura de alegere a membrilor CO este, probabil, una din cele mai grave probleme ale acestei structuri (alături de cea a cadrului legal lacunar). Din cauza acesteia, are de suferit imaginea și credibilitatea IPNA Compania „Teleradio-Moldova”.
- b. Recomandare.** Condițiile menționate acum în Regulamentul cu privire la procedura de organizare a concursului pentru suplinirea funcției de membru al Consiliului de Observatori al Instituției Publice a Audiovizualului sunt foarte generale. Astfel, atât pentru a diminua ingerințele politicului, cât și pentru a putea fi selectate cele mai bune candidaturi, este nevoie să fie elaborat un set de criterii transparente, clare și măsurabile pe care să le întrunească/ respecte candidații la concursul de membru al CO (printre acestea: calitatea CV-ului; integritatea morală și juridică a candidatului; profesionalismul, aprecierea și competența de care se bucură în domeniul de expertiză din care vine; cunoștințele privind domeniul audiovizualului autohton, care pot fi verificate la interviurile din cadrul ședințelor CCA; proiect de intenție care va implica viziunea proprie asupra dezvoltării și modernizării IPNA Compania „Teleradio-Moldova” și altele care pot fi identificate).

Centrul pentru Jurnalism Independent

Str. Sciusev 53, Chișinău, MD-2012

Tel. : (022) 234 236, 213 652

Web – www.media-azi.md, www.scoaladejurnalism.md